

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 120.

Statistikken over betalingsforholdene

1887—1929

KONKURSER, NAM, VEKSELPROTESTER, SKATTE-
RESTANSER, PANTEGJELDSRENTRESTANSER,
BØTEAVSONING

(Faillites, saisies-exécutions et ventes forcées, protêts de lettres de change, restants de contributions, restants des intérêts de dette hypothécaire, acquittement d'amende par la prison pendant les années 1887—1929.)

Utgitt av

DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ

OSLO

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1930

Pris: Kr. 1.25.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)

Trykt 1928:

- Nr. 48. Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling 1 januar 1928. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques, judiciaires et militaires du royaume de Norvège le 1er janvier 1928.*)
- 49. Det civile veterinærvesen 1925. (*Service vétérinaire civil.*)
- 50. Sinnssykeasylenes virksomhet 1926. (*Hospices d'aliénés.*)
- 51. Lønninger 1927. (*Gages et salaires.*)
- 52. Den private forsikringsvirksomhet i Norge 1913—1925. (*Assurances privées en Norvège pendant les années 1913—1925.*)
- 53. Forsikringsselskaper 1926. (*Sociétés d'assurances.*)
- 54. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1928/29. (*Finances de l'Etat.*)
- 55. Norges jernbaner 1926—27. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 56. Forsømte barn 1925 og 1926. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 57. Norges industri 1926. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 58. Meieribruket i Norge i 1926. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1926.*)
- 59. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1925. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 60. Sjømannsforsikringen 1925. Fiskeriforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 61. Norges postvesen 1927. (*Statistique postale.*)
- 62. Industriarbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 63. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1927—28. (*Salaires des ouvriers agricoles 1927—28.*)
- 64. Det civile veterinærvesen 1926. (*Service vétérinaire civil.*)
- 65. Norges telegrafvesen 1926—27. (*Télégraphes et téléphones de l'Etat.*)
- 66. Skolevesenets tilstand 1925—26. (*Instruction publique.*)
- 67. Fattigvesenet 1925. (*Assistance publique.*)
- 68. Norges kommunale finanser 1925/26. (*Finances des communes.*)
- 69. Stortingsvalget 1927. (*Élections en 1927 pour le «Storting».*)
- 70. Folkemengdens bevegelse 1926. (*Mouvement de la population.*)
- 71. Alkoholstatistikk 1926—1927. (*Statistique de l'alcool.*)
- 72. Norges fiskerier 1926. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 73. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1927. (*Conventions collectives et conflits du travail en 1927.*)
- 74. Norges skibsfart 1927. (*Navigation.*)
- 75. Norges handel 1927. (*Commerce.*)
- 76. Private aktiebanker 1927. (*Banques privées par actions.*)
- 77. Landbruksareal og husdyrhold 1928. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1928. Recensement représentatif.*)
- 78. Norges bergverksdrift 1927. (*Mines et usines.*)
- 79. Pantegjelden i Norge ved utgangen av 1912 og 1926. (*Dette hypothécaire en Norvège à la fin des années 1912 et 1926.*)
- 80. Sykeforsikringen 1927. (*Assurance-maladie.*)
- 81. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1926. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 82. Norges sparebanker 1927. (*Caisses d'épargne.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 120.

Statistikken over betalingsforholdene

1887—1929

**KONKURSER, NAM, VEKSELPROTESTER, SKATTE-
RESTANSER, PANTEGJELDSRENTERESTANSER,
BØTEAVSONING**

(Faillites, saisies-exécutions et ventes forcées, protêts de lettres de change, restants de contributions, restants des intérêts de dette hypothécaire, acquittement d'amende par la prison pendant les années 1887—1929.)

Utgitt av

DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ

OSLO

I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1930

Forord.

Det stoff som er behandlet i dette hefte har ikke vært gjenstand for nogen samlet betraktning tidligere. Endel av opgavene er overhodet helt nye, nemlig opgavene over bøteavsoning, vekselpotester og underhåndssalg m. v. Hypotekbankens restansetall trykkes i beretningene, men har ikke vært undersøkt nærmere. Opgaver over skatterestansene trykkes i den årlige statistikk over de kommunale finanser, opgaver over konkursene i Statistiske Meddelelser. Namsopgavene, d. v. s. opgavene over utlegg, utpantninger og tvangsauksjoner, har vært innhentet femårsvis i forbindelse med fylkesmennenes femårsberetninger og blev oprettholdt da disse beretninger blev ophevet ved kgl. res. av 11 juli 1924. Ved kgl. res. av 21 september 1928 blev det bestemt at disse opgaver skulde sendes inn hvert kvartal som månedsopgaver. Opgavene måtte nemlig antas å ha sin største betydning for bedømmelsen av konjunkturutviklingen. Foreliggende undersøkelse viser at det vesentlig er opgavene over antallet av utleggsforretninger som har betydning i denne henseende. Man mener derfor å kunne nøie sig med denne oppgave for fremtiden og innspare de øvrige namsopgaver (herunder de nye opgaver over underhåndssalg m. v.) under hensyn til den voksende arbeidsmengde og det knappe budgett. Innskrenkningen er gjennomført ved kgl. res. av 14 mars d. å. Det bemerkes at der fremdeles vil foreligge årsopgaver over tvangssalg av fast eiendom som ledd i statistikken over tinglyste salg av fast eiendom. Når tvangssalgene blir utskilt, vil disse opgaver muliggjøre en nøiere analyse av forholdene (eiendommenes størrelse, pantegjeld m. v.). Under hensyn til at opgavene over utpantninger bortfaller vil man søke å fremskynde offentliggjørelsen av opgavene over skatterestansene (i Statistiske Meddelelser). Månedsopgavene over antall utleggsforretninger og vekselpotester vil bli tatt inn i konjunkturtabellene i Statistiske Meddelelser. Også opgavene over bøteavsoning vil for fremtiden bli trykt i Statistiske Meddelelser.

Det Statistiske Centralbyrå 15 mars 1930.

Gunnar Jahn.

Eilif Gjermoe.

Innhold.

	Side
<i>Oversikt</i>	1
<i>Tabeller:</i>	
1. Antall konkurser og namsforretninger i riket 1887—1929. Faktiske og pronormale tall	30
2. Antall konkurser og namsforretninger i riket, bygder og byer 1920—1929. Faktiske, normale og pronormale tall	31
3. Utlegg, utpantninger og tvangsauksjoner i riket, bygder og byer i hvert av årene 1921—1928. Beløp i mill. kr.	32
4. Underhåndssalg og anvisninger til innbetaling av vekslar og andre fordringer i riket, bygder og byer 1927—1929	32
5. Utlegg, utpantninger og tvangsauksjoner i riket månedvis 1926—1928. Antall og beløp	33
6. Antallet av utlegg, utpantninger og tvangsauksjoner i rikets bygder og byer månedvis 1926—1928	34
7. Vekselprotester, konkurser og utleggsforretninger i byene Oslo og Bergen i årene 1910—1928	35
8. Renterestansene i Hypotekbanken	35
9. Kommuneskattrestansene	35
10. a) Antall betalte og avsonte bøter i riket, bygder og byer i årene 1923—1928	36
b) Bøteavsoningsprocenten i riket, bygder og byer månedvis i årene 1923—1928	36

Table des matières.

	Pages
<i>Aperçu</i>	1
<i>Tableaux:</i>	
Tableau no. 1. Nombre des faillites, saisies-exécutions et ventes forcées dans le Royaume 1887—1929. Chiffres réels et «pronormaux» (o: déviations relatives du «trend»)	30
— » 2. Nombre des faillites, saisies-exécutions et ventes forcées dans le Royaume, les communes rurales et les villes 1920—1929. Chiffres réels, nouveaux et «pronormaux»	31
— » 3. Saisies-exécutions et ventes forcées dans le Royaume, les communes rurales et les villes 1921—1928. Montant en mill. de cour.	32
— » 4. Ventes occasionnelles et assignations au versement de lettres de change et autres dans le Royaume, les communes rurales et les villes 1927—1929	32
— » 5. Saisies-exécutions et ventes forcées dans le Royaume 1926—1928, par mois. Nombre et montant	33
— » 6. Nombre de saisies-exécutions et ventes forcées dans les communes rurales 1926—1928, par mois	34
— » 7. Protêts de lettres de change, faillites et saisies-exécutions dans les villes d'Oslo et Bergen 1910—1929	35
— » 8. Restants des intérêts dans la Banque hypothécaire	35
— » 9. Restants des contributions communales	35
— » 10. a) Amendes payées et acquittées dans le Royaume, les communes rurales et les villes 1923—1928	36
b) Amendes acquittées pour cent des amendes dans le Royaume, les communes rurales et les villes 1923—1928, par mois.	36

Oversikt.

En fullstendig statistikk over betalingsforholdene måtte først og fremst søke å fastslå det samlede antall og beløp av *stedfunne* betalinger. Dette er naturligvis utelukket å få i stand. Man må nøie sig med de *uteblitte* betalinger. Derfor faller den største gruppe av betalinger, *kontantbetalinger* i detaljhandelen og lign., utenfor. Tilbake blir da i det vesentlige debitorenes betalinger av gjeld og gjeldsrenter i kredittforhold, betalinger av erstatninger og bøter og betalinger av skatter og avgifter.

Det er klart at *risikoen for uteblivelse* med betalingen (*«betalingssvikt»*), helt eller delvis, foreløbig (ved forfallstid) eller definitivt, vil variere fra gruppe til gruppe.¹⁾ Opdelingen av betalingene av hensyn til beregningen av «sviktrisikoen» kunde selvsagt strekkes videre. Således kunde man dele de forfalne betalinger i kredittforhold efter forholdets art.

Å fastslå antallet eller beløpet av forfalne betalinger vil i almindelighet være uoverkommelig. I enkelte tilfelle kan man dog ialfall få en forestilling om bevegelsen i «sviktrisikoen». Således har det tyske konjunkturforskningsinstitutt sammenstillet antallet av vekselprotester med beløpet av trukne vekslere, beregnet efter hvad stempelskatten utbringer.

I stedet for å spørre om hvor mange av et visst slags betalinger det er som uteblir kan man spørre om hvor mange *betalere* det er som uteblir med betalinger. Dette kan få betydning ved sammenligninger mellom forholdene i de forskjellige næringsveier. Hos oss har man lenge hatt konkursskyldnerne fordelt efter næringsvei.²⁾ Hadde vi nu hvert år hatt antallet av bedriftsinnehavere i handel, industri, jordbruk osv., vilde vi for disse viktige grupper av næringsdrivende kunnet fastslå procenten av konkurser eller konkursrisikoen. Bedømmelsen av konkurstallene vilde blitt langt sikrere og de slutninger som kan trekkes langt mere fruktbringende hvis man hadde slike relativtall.

I forhold til disse muligheter er statistikken om betalingsforholdene for tiden lite utviklet.

¹⁾ Beregninger av risikoen for betalingssvikt i kredittforhold går inn under en *kreditsikkerhets- (likviditets-)* statistikk. Denne blir for så vidt en underavdeling av statistikken om betalingsforholdene. Likviditetsstatistikken går imidlertid videre for så vidt den vil undersøke debitorenes kvalitet ut fra deres *formuesdisposisjoner* og lign. (f. eks. gruppering av bankene efter likviditetsgraden).

²⁾ Hittil riktignok bare for *sluttede* boer, fra og med 1929 (se Stat. Medd. 1929, side 157 og 1930, side 102) for *åpnede* boer.

Den viktigste inndeling av det stoff som nu foreligger er spaltningen i *restansestatistikk* og *konkurs- og namsstatistikk*.

I de betalingsforhold hvor det lar sig gjøre å telle hvor ofte forfallsdag er overskredet kan der bli tale om en restansestatistikk. I restansestatistikken gir forholdene av sig selv en opdeling av stoffet etter *betalingenes art*. Dels dreier det sig her om store kasser som årligars mottar masser av ensartede betalinger, hvor rettidig betaling er av vital betydning for vedkommende institusjon. F. eks. skatterestansene. Dels gjelder det kredittforhold som er av grunnleggende betydning for det forretningsliv som bygger på en hurtig kapitalomsetning, og som derfor vilde bli skadelidende hvis ikke samfundet satte alt inn på å fremtvinge rettidig gjeldsdekning. Her tenkes på vekselprotestene.

Uansett om det gjelder betalinger i egentlige kredittforhold eller andre betalinger, opstår der i og med at forfallsdag oversittes et tvungent gjeldsforhold. Konkurs- og namsstatistikkenes stoff er anvendelsen av de forskjellige midler som lovgivningen har utstyrt kreditorerne med til å inn-drive denne gjeld. I konkursen går alle skyldnerens kreditorer sammen for å inndrive mest mulig av sitt tilgodehavende, det er en slags «fellesnam»¹⁾ i motsetning til de enkelte kreditors «nam» gjennom utlegg eller utpantning og påfølgende tvangsauksjon eller lign. På grunn av forholdets store sociale betydning er konkursstatistikken overalt rikest utviklet.

Dette har også vært tilfelle hos oss. Av den statistikk om betalingsforholdene, vi har hatt har konkursstatistikken vært den eneste som har gitt oss nærmere opplysninger om *hvert enkelt tilfelle* av «betalingssvikt». Selv statistikken om tvangsauksjoner over fast eiendom (og andre produksjonsmidler), som jo også omfatter socialt betydningsfulle tilfelle, har hos oss, i motsetning til i enkelte andre land, bare gitt rent summariske opplysninger (antall salg og samlet tilslagssum).

Konkursstatistikken har i alle land fått mest å si som hjelpemiddel for *konjunkturforskningen*. Det må også sies at statistikken om betalingsforholdene *i sin helhet* har sin største interesse sett fra dette synspunkt. Antallet av dårlige betalere og «betalingssvikten» kan forverres sterkt under en dårlig konjunktur. Men det kan ikke fortsette å forverre sig i nevneverdig grad uansett konjunktorene. Mot en slik utvikling måtte samfundet for enhver pris finne hjelpemidler.²⁾ Man kan derfor vente at konjunktur-

¹⁾ Ordet «nam» fikk borgerrett i lovsproget med tvangsfullbyrdelsesloven av 1915. Se Civilprosesslovkommissionens utkast til lov om tvangsfullbyrdelse (bilag til Ot.prp. nr. 16 1911), s. 105—106. Det faller naturlig å bruke ordet også i sammensetningen «namsstatistikk» som ensbetydende med «tvangsfullbyrdelse».

²⁾ Der er derfor større mulighet for at oppgavene over anvendelsen av slike hjelpemidler kan vise en sterkt fremskridende utvikling. Hvis det offentliges virkeområde gjennom

svingningene må bli store og iøinefallende i forhold til langtidsbevegelsen. I samme grad som dette er tilfelle vil de forskjellige opgaver være brukbare som konjunkturmålestokk.

Det var derfor ganske uhensiktsmessig når namsopgavene (opgavene over utlegg eller eksekusjoner, utpantninger og tvangsauksjoner) hos oss bare blev innhentet hvert femte år. Det var også uheldig at opgavene ikke gjaldt mindre tidsrum enn det enkelte år. Disse ting blev der rettet på ved kgl. res. av 21 september 1928, som bestemte at opgavene skulde avgis *kvartalsvis* og gjelde de enkelte *måneder*.

Så vanskelige som arbeidsforholdene for tiden er ved de offentlige kontorer er det imidlertid et spørsmål om statistikken kan opprettholdes. Det blev derfor nødvendig å gå til en nærmere undersøkelse av resultatene for å fastslå deres verdi.

Da konjunktorene var mere regelmessige i en årrekke før verdenskrigen enn senere, blev det først undersøkt om der var nogen overensstemmelse mellom de forskjellige namsrekker innbyrdes og mellom disse og tidligere bearbejdede rekker, konkursene og seddelomløpet¹⁾ for tidsrummet 1887—1913.

en årrekke med vekslende konjunkturer utvides sterkt og skattetrykket økes jevnt, kan det hende at hjelpemidlet for skatteinndrivelsen, utpantningene, må anvendes hyppigere og hyppigere. Å konstatere denne *langtidsbevegelse* for utpantningene har naturligvis størst interesse ved *spesialundersøkelser* over skattetrykket og lign., mindre hvor det gjelder å belyse den *almindelige* økonomiske utvikling.

¹⁾ Opgavene over *antall* forretninger går i sammenheng tilbake til femåret 1886—1890. Det var derfor naturlig å velge som utgangspunkt 1887, som er et bunnår i konjunkturbevegelsen. Tidsrummet 1887—1913 er imidlertid ikke det beste for direkte beregning av normallinjer (langtidskurver). Konjunktoren omkring århundreskiftet er uforholdsmessig sterkere enn konjunktoren omkring 1890, ialfall i byene. Dessuten begynner perioden med et bunnår og ender med et toppår. For *korrelasjonsberegninger* er det imidlertid tilstrekkelig å beregne *forskyvningen* mellom normallinjene. Det er da nok å ha en direkte beregnet normal for den ene rekke. For den annen beregnes den indirekte ved hjelp av de funne kvotienttall. Man kan f. eks. dividere antallet av utpantninger i hvert år med antallet av konkurser og utjevne den fremkomne kvotientrekke. Så velges en normalkurve for konkursrekken, beregnet efter den for tilfelle beste fremgangsmåte. Normalen for utpantningskurven finnes derefter ved å multiplisere det normale konkurstall med det utjevnedede kvotienttall.

Seddelomløpets normalkurve i denne periode er fastslått med stor sikkerhet i Stat. Medd. for 1923, I. hefte. Man begynte derfor med å sammenligne antallet av utleggsforretninger med seddelomløpet, idet man beregnet det normale antall utlegg efter den nevnte metodé. Korrelasjonen mellom de pronormale tall (normaltall ÷ faktisk tall i pct. av normaltallet for *utleggsrekken*, faktisk tall ÷ normaltall i pct. av normaltallet for *seddelomløpet*) var dog ikke større enn omkring 0,5. Derimot er der en høi korrelasjon mellom *utlegg* og *konkurser*. Særlig høi (nær 0,9) er korrelasjonen hvis konkurstallene før 1900 reduseres ved multiplikasjon med 0,8 (se herom Stat. Medd. for 1922, side 106). Høi korrelasjon (mellom 0,70 og 0,95) blev også funnet mellom konkursrekken og utpantninger og tvangsauksjoner samt overalt mellom mengderekken og beløprekken.

Resultatet var at de forskjellige rekker fulgtes nokså nøie. Mest særpreget i bevegelsen var de to rekker for tvangsauksjoner over fast eiendom og særlig *verdirekken* (samlet tilslagssum). Dette skyldes det egenartede forløp av høikonjunkturen i slutten av 90-årene med den sterke spekulasjon i faste eiendommer, særlig i Oslo («jobbetiden»).

Den gode overensstemmelse mellom *mengde-* og *verdirekkene* berettiget til å innskrenke den følgende undersøkelse til *mengderekken*, o: antallet av forretninger av de forskjellige slags.

Slik som forholdene er blitt under og etter krigen, er det i almindelighet en fordel å arbeide med *mengderekker*. Den veldige prisforskyvning og vanskeligheten ved å forutse utviklingstendensen i pris- og rentenivå har bevirket at *verdirekkene* er blitt mindre brukbare som konjunkturtegn. Men også de fleste *mengderekker* er så sterkt påvirket av de ekstraordinære forhold under krigen at de er blitt vanskelige å bruke. De livlige år under krigen adskilte seg jo skarpt fra en vanlig høikonjunktur derved at *omsetningsmengden* gikk sterkt ned. Dette har virket så sterkt inn på tallenes gang at man som regel er avskåret fra å beregne en nogenlunde pålitelig normallinje for de senere år.

Anderledes stiller det seg med *mengderekken* fra konkurs- og namsstatistikken. Disse rekker har forholdsvis store konjunktursvingninger og kan derfor som før nevnt bli ganske gode konjunkturmål. En undtagelse danner dog utpantningene, som har steget i sterkt tiltagende grad i tidens løp.

De senere års endringer i lovgivning og administrativ praksis har latt *konkursrekken* forholdsvis uberørt. Det som kan tenkes å gjøre denne rekke mindre brukbar som konjunkturmål er de mulige forskyvninger i forholdet mellom antallet av konkurser og antallet av *private akkorder*.

Det eneste materiale man har til å belyse forholdet er kreditorforeningenes opgaver.¹⁾ Gjennomgår man dette materiale, kommer man nærmest

¹⁾ Opgaver fra Bergens kreditorforening trykkes i børsberetningene. Ved imøtekommenhet fra Oslo kreditorforening har man fått telle op antall konkurser (K.), private (P.A.) og offentlige (O.A.) akkorder som er anmeldt her siden 1905:

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
K.	154	128	120	125	147	103	104	137	107	92	112	53
O.A.	57	51	47	83	83	62	48	63	76	65	54	11
P.A.	62	76	70	88	105	80	78	78	67	58	50	30
	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
K.	35	10	17	79	190	190	231	249	274	389	325	230
O.A.	5	4	8	11	82	79	87	103	72	155	173	120
P.A.	20	9	11	12	49	50	68	73	89	130	149	186

til den slutning at det ikke er nogen vesentlig feil som begås når man tar antallet av konkurser som mål for alle tilfelle hvor kreditorene går i gang med fellesforfølgning. Men tilfeldigheter kan naturligvis bevirke at tallenes gang fra det ene år til det annet kan bli misvisende.

Som nevnt i noten side 3 bør konkurstallene før 1900 reduseres ved multiplikasjon med 0,8. For de tall som således fremkommer beregnes en rett normallinje som stiger med 7,69 pr. år fra 341 i 1887 til 664 i 1929.¹⁾ Se fremstillingen på fig. 2. Stigningen er noget større enn befolkningens stigning i samme tidsrum. Også konkurserisikoen (antall konkurser pr. 100 000 rettssubjekter) er etter de foreliggende beregninger²⁾ steget. Den er imidlertid sunket i byene (hvor den er høiest), men steget i bygdene, hvor de egentlige bynæringer og forretningsmessig drift i landbruket spiller større og større rolle.

I tabell 1 vil man finne opført såkalte pronormale tall³⁾. Det er forskjellen mellom det beregnede normaltall og det faktiske tall tatt som procent av

(Forts. note 1 foreg. s.)

	Oslo kreditorforening			Bergens kreditorforening		
	K.	O.A.	P.A.	K.	O.A.	P.A.
Gjennomsnitt 1905—15.	121	63	74	?	?	?
—» 1916—20.	39	8	16	45	10	11
—» 1921—23.	260	109	99	289	103	76

Til sammenligning anføres at det gjennomsnittlige antall konkurser i riket i de tre tidsrum var 435, 186 og 1036, det gjennomsnittlige antall offentlige akkorder (boer senere gått over til konkursbehandling fratrukket) 103, 21 og 196. Der er altså som rimelig kan være anmeldt forholdsvis flere akkorder enn konkurser i foreningene. Nogen vesentlig forskyvning i forholdet mellom antallet av samtlige boer og antallet av anmeldte boer er der ikke.

¹⁾ Ligningen er $7,69 t + 441$ (hvor t er tiden i år regnet fra 0 i 1900). Den er beregnet etter minste kvadraters metode på grunnlag av gjennomsnittstallene for tidsrummene 1887—1898, 1889—1903, 1892—1917 og 1898—1926. Disse tidsrum omfatter to oppgangs- og en nedgangsperiode eller omvendt. Herved er tiden 1902—1917 regnet som én oppgangsperiode. De livlige år under verdenskrigen vilde vel ikke ha bragt oss så høyt op som tilfellet var hvis de ikke hadde hatt sitt utspring i en høikonjunktur, men i en lavkonjunktur som tiden 1902—1905. Og tilbakeslaget etter 1920 er blitt tilsvarende sterkere.

²⁾ Man kan sammenligne det normale konkurstall (om beregningen av dette for bygdene og byene se side 18) med befolkningen. På grunn av forskyvningene i forholdet mellom den voksne og den hele befolkning blir denne målestokk nokså grov. Bedre vil det være å sammenligne med antall menn i alderen 18—65 år. Det overveiende antall konkursskyldnere vil stamme fra denne befolkningsgruppe. Ennu bedre blir sammenligningen om man tar noget hensyn til den sterke tilvekst i antallet av juridiske personer, f. eks. ved å legge til antall aktieselskap og dermed likestilte selskap etter statsskattligningen (for 1889 er brukt tallene for 1892 fra Norges Off. Stat. V. 106 med et skjønnsmessig tillegg):

normaltallet. Hvis det faktiske tall ligger *under* normalen, er altså det normale tall betegnet med + (gode år), hvis det faktiske tall ligger *over* normalen, er pronormaltallet betegnet med ÷ (dårlige år).

Disse tall gir et annet billede enn de vanlig benyttede konjunkturkurver. I sine økonomiske årsoversikter benytter Byrået vesentlig følgende rekker: engrospriser, effektiv rente på obligasjoner, aktiekurser og arbeidsledige fagforeningsmedlemmer. Disse kurver viser en sterk nedgang under deflasjonen i 1921, en svak oppgang gjennom 1923 og 1924 og atter en sterk nedgang under deflasjonen i 1925 og 1926, hvorved man i 1927 kommer ned på et noget lavere nivå enn i 1922 (se f. eks. Stat. Medd. 1928, side 36). Det man savner i dette billede er nettopp den null-linje eller akse som det hele dreier sig om, og som gir uttrykk for et *gjennemsnittså*r.

Av disse konjunkturkurver er der en som kan være egnet til å sammenlignes med konkursskurven, og det er *arbeidsledighetskurven* (*pct. ledige fagforeningsmedlemmer*).¹⁾

Her er det interessant å merke at allerede de faktiske tall for arbeidsledigheten²⁾ viser ganske stor overensstemmelse med de beregnede normale konkurstill. I fig. 1 vil man finne disse tall stillet sammen.

(Forts. note 2 foreg. s.)

År	Hjemmehør. folke- mengde (i tusen)	Menn 18—65 år (i tusen)	Aktie- selskap o. l.	Menn 18—65 år + aktie- selskap o. l. (i tusen)	Normalt antall kon- kurser	Konkurser pr. 100 000 av:		
						Total befolk- ning	Menn 18—65 år	Menn 18—65 år + aktie- selskap o. l.
<i>Riket</i>								
1889	1 983	475	2 000	477	356	18	75	75
1928	2 804	750	28 000	778	656	23	87	84
<i>Bygdene</i>								
1889	1 528	361	700	362	166	11	46	46
1928	2 007	520	3 500	524	289	14	56	55
<i>Byene</i>								
1889	455	114	1 300	115	190	42	166	164
1928	797	230	24 500	254	367	46	160	144

³⁾ Se Statistiske Meddelelser 1924, side 140.

¹⁾ Tallene gir som oftere nevnt (se f. eks. Stat. Medd. for 1926, side 518) ikke det beste uttrykk for den samlede arbeidsledighet, men må kunne brukes til å konstatere mere utpregede generelle nivåforskyvninger.

²⁾ Ledighetsprocenten var i de år som man har oppgave for:

1904	3,9	1909	5,0	1914	2,4	1919	1,6	1924	8,5
1905	4,4	1910	2,9	1915	2,1	1920	2,3	1925	13,2
1906	3,2	1911	1,9	1916	0,8	1921	17,6	1926	24,3
1907	2,5	1912	1,3	1917	0,9	1922	17,1	1927	25,4
1908	3,7	1913	1,6	1918	1,4	1923	10,6	1928	19,1
								1929	15,4

Der er to slags uoverensstemmelser mellem de to kurver.

For det første viser arbejdsledigheten langt gunstigere tall enn konkursene i de to år 1923 og 1924. Denne uoverensstemmelse tør henge sammen med de virkelige forhold, idet bankkrisen og stramningen på penge-markedet i 1923 har hatt større eftervirkninger for konkursene (fallitter blandt handelsmenn og lign.) enn for beskjeftigelsen i industrien.

Fig. 1.

Faktisk arbeidsledighetsprocent og pronormale konkurstill

1920—1929.

For det annet ligger ledighetsprocenten forholdsvis høit i de senere år. Dette tør bero på at der foruten konjunktorene også virker andre faktorer av betydning for ledigheten (befolkningstilveksten, rasjonaliseringen). Likesom konkursene har en *stigende normallinje* hvis tall må trekkes fra de faktiske for å finne utslaget av konjunktorene, således må det samme antas med hensyn til arbejdsledigheten i de år det her gjelder.

Før krigen kan man gå ut fra at ledigheten har hatt en *fast normal*. De svingninger i tallene der var har med andre ord i det vesentlige berodd på konjunktorene. Da året 1909 for de fleste rekker pleier å ligge i nærheten

av normalen, er det rimeligst å anta at den normale ledighet i denne tid har vært nær 5 pct.¹⁾

Beregner man pronormale tall for ledigheten i årene før 1914 på grunnlag av dette normaltall, finner man at ledighetens avvikelser fra normalen grovt sett er *dobbelt* så store som konkursenes. Antar man at forholdet er det samme i årene 1920—1928²⁾, kan man regne sig til at normaltallet for arbeidsledigheten i disse år som gjennemsnitt har vært 7,3 eller 7,9, hvis man holder utenfor de to år 1923 og 1924. Setter man inn 7,8 for det midterste år 1924 og lar normalen synke med 0,2 pr. år bakover til 1920, som da får normaltallet 7,0, og stige med 0,2 pr. år fremover til 1929, som da får tallet 8,8, vil de derefter beregnede pronormaltall stemme ganske nøie med konkursenes (bortsett fra tallene for 1923 og 1924):

Beregnete pronormaltall (pct.) for arbeidsledighet og konkurser:

	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Arbeidsledighet	+ 34	÷ 72	÷ 66	÷ 20	÷ 5	÷ 33	÷ 98	÷ 101	÷ 61	÷ 37
Konkurser	+ 35	÷ 71	÷ 58	÷ 47	÷ 38	÷ 40	÷ 106	÷ 99	÷ 55	÷ 24

Under enhver omstendighet må det være berettiget å karakterisere utviklingen etter 1920 således:

Årene 1920—1927 viser stort sett en sterkt nedgående bevegelse. Bevegelsen foregår imidlertid i to repriser: 1921 bringer oss med ett slag langt under normalen. Etter en forbigående bedring som vesentlig faller på årene 1923 og 1924 (inflasjon) kommer der under deflasjonen 1925—1927 på nytt en hastig forverrelse med et lavpunkt i 1927. 1928 viser atter en bedring, som fortsetter i 1929. Årene 1921—1926 gav oss en liten konjunkturbølge på et *undernormalt nivå*.

Vi har hermed dannet oss et skjema som kan gi den riktige målestokk for bedømmelsen av de rekker som skal beskrives i det følgende.

1) Riktignok stemmer det ikke ganske godt med dette at 1904, et forholdsvis dårlig år, har et så lavt tall som 3,9. Imidlertid tør tallene for dette første eller kanskje for begge de to første år etter at statistikken var satt i gang være mindre pålitelige (ufullstendige opplysninger).

2) Man er opmerksom på at forholdet ikke vil gjelde i slike år som 1916—1919, da antallet av konkurser gikk ned til *under det halve av normaltallet*. Når de pronormale tall for ledigheten i sådanne usedvanlig gunstige år nærmer sig de pronormale tall for konkursene, vil dette for øvrig ikke bare bero på beregningsmåten for pronormaltallene, men også på de virkelige forhold. En større eller mindre procent ledige vil der nemlig alltid være, selv i de beste tider. Og dette faste residuum vil være relativt større enn det tilsvarende for konkursene (konkurser på grunn av manglende innsikt i almindelig forretningsførsel og lignende).

Nærmest konkursrekken står i det store og hele utleggsrekken, *antallet av utleggsforretninger*.¹⁾

Som før nevnt følger denne kurve ganske nøie konkursskurven i årene før krigen. Dette skulde da tyde på at lovgivningen ikke kan ha hatt stor innflydelse på antallet av utleggsforretninger. Dette gjelder nok også i sin almindelighet de tidligere lover om innskrenkninger i adgangen til å søke utlegg for gjeld (l. av 29 mars 1890, 27 juli 1896, 28 april 1916 og fra 1 juli 1927 den nye tvangsfullbyrdselseslovs §§ 70—76).²⁾ Derimot synes der å kunne spores litt innflydelse av forandringene i den almindelige prosess-lovgivnings bestemmelser om varsler og varselsfrister.³⁾

Normalantallet av utleggsforretninger⁴⁾ stiger med ca. 175 forretninger hvert år fra 10 302 i 1887 til 17 671 i 1929. Stigningen i normaltallet har ikke vært så sterk som for konkursene.⁵⁾ Dette henger for en stor del sammen med at utleggsforretningene er hyppigst på landet og konkursene i byene, og byenes folkemengde er vokset sterkere enn bygenes.

Sammenligner man pronormaltallene for utlegg og konkurser i tab. 1, vil man finne ganske god overensstemmelse i bevegelsen. Hvad særlig angår bevegelsen under depresjonen etter 1920, så er der nok en del forskjell mellom de to rekker, men denne forskjell lar sig forklare ved følgende omstendigheter. For det første pleier konkursenes svingninger å være sterkere enn utleggenes. Etter erfaringene for hele tidsrummet 1887—1928 bør de pronormale konkurstall multipliseres med 0,8 for å bli jevnførbare med utleggstallene.⁶⁾ På fig. 2 er derfor avmerket linjene for 50 pct. avvikelse fra nor-

1) Den private forening *Creditreform* har siden verdenskrigens første år *kvartalsopgaver* over *tinglyste* eksekusjoner som den har skaffet sig fra tinglysningsbetjentene. Tallene sammen med oversikter offentliggjøres i foreningens ukeskift «*Creditreform*».

2) Virkningene av novellen av 22 juni 1928 er det for tidlig å uttale sig om. Uttalelser som er innhentet fra en rekke lensmenn ved rundskr. av 23 oktober 1929 går omtrent undtagelsesfritt i den retning at loven har hatt stor betydning (mindre gårdbrukere, småbrukere m. v. er ikke lenger søkegode).

3) Loven av 4 juni 1892, som trådte i kraft 1 januar 1893, forlenget den almindelige eksekusjonsfrist for dommer av Kristiania overrett «for å gi debitor bedre anledning til å undgå eksekusjon» (Ot.prp. nr. 11 for 1891). Antallet av utleggsforretninger i Oslo sank fra 250 i 1892 til 226 i 1893, mens det steg i bygdene fra 1966 til 2303 og i de andre byer fra 618 til 709.

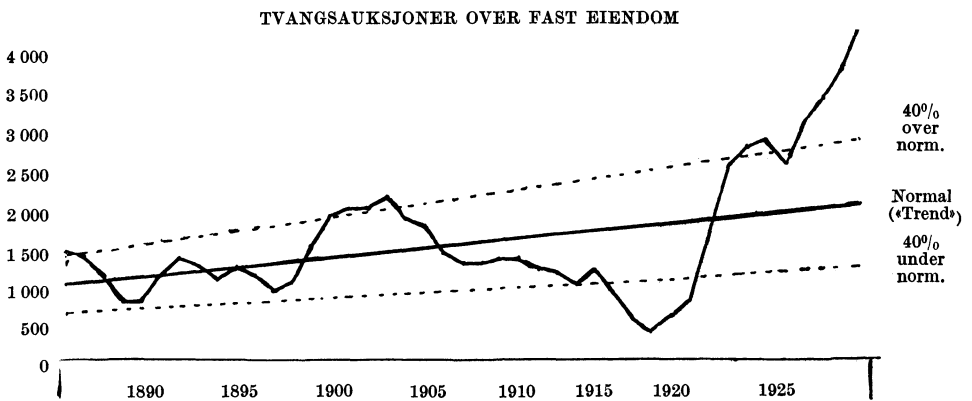
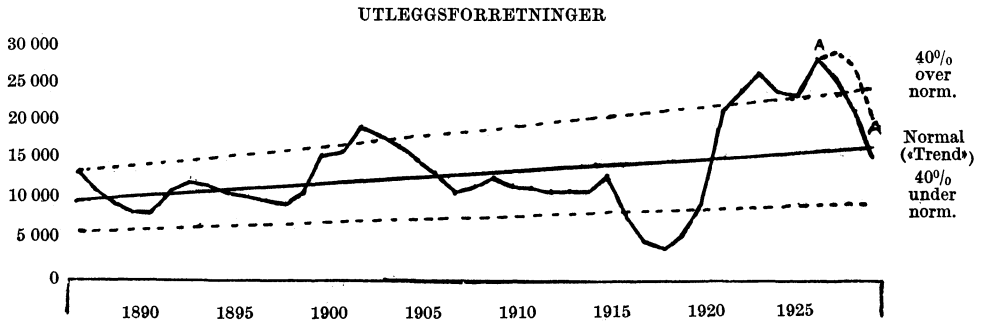
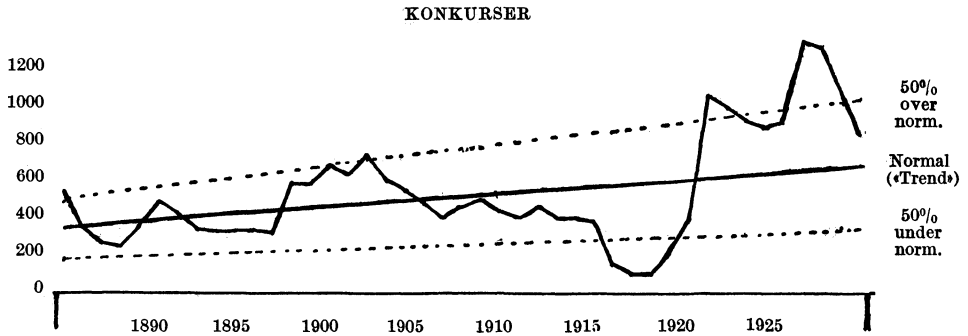
4) Den beregnede rette linjes ligning er $175,44 t + 12\ 583$ ($t = 0$ i 1900). Den er beregnet på samme måte som for konkursene, se note 1, side 5.

5) Målt på normaltallene i henholdsvis 1887, 1900 og 1928 blir tilveksten for *utlegg* 1,7, 1,4 og 1,0 pct., for *konkurser* 2,2, 1,7 og 1,2 pct.

6) Den beregnede gjennomsnittlige kvadratavvikelse (fra normallinjen) i de tre tidsrum 1887—1913, 1887—1928 og 1914—1928 var for konkursene henholdsvis 27,11, 42,56 og 61,24, for utleggene henholdsvis 22,17, 35,48 og 51,39. Forskjellen henger naturligvis sammen med at konkursene er sterkere påvirket av de større svingninger i forretningslivet, særlig i byene.

Fig. 2.

Antall konkurser og namsforretninger i riket i årene 1887—1929.
(Jfr. tab. 1.)

Utleggsforr.: Linjen ÅB er beregnede tall (se teksten).

malen for konkurser og 40 pct. for utleggsforretninger. Dernæst har den nye civilprosessordning, formodentlig dens bestemmelser om varsel til debitor,¹⁾ bevirket en nedgang i tallene på ca. 20 pct. i bygdene og ca. 30 pct. i byene.

Tar man hensyn til de to nevnte forhold, fås følgende modifiserte rekker:

Pronormale tall for utlegg og konkurser.

	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Utlegg (1927 og 1928 omregnet) pct. . . .	+ 37,4	÷ 37,9	÷ 52,9	÷ 65,6	÷ 48,0	÷ 45,3	÷ 69,1	÷ 72,4	÷ 65,1	÷ 22,8
Konkurser (redusert med 20 pct.) pct. . . .	+ 28,1	÷ 56,9	÷ 46,7	÷ 37,8	÷ 30,6	÷ 32,3	÷ 84,4	÷ 79,3	÷ 44,0	÷ 19,0

Begge rekker svarer til det billede som konjunkturundersøkelsene for øvrig gir (se side 8 og de grafiske fremstillinger i Statistiske Meddelelser, f. eks. side 36 i årg. 1928). Da utleggstillene er mere representative for landsbygden, konkurstillene for byene, er det ganske naturlig at de første ligger noget etter i bevegelsen.²⁾

¹⁾ Dette moment er allerede trukket frem av Creditreform i årsoversikten for 1927.

For årene juni 1926—mai 1927 og august 1927—juli 1928 har bygdene et gjennomsnittlig antall utleggsforretninger på henholdsvis 1865 og 1481, byene henholdsvis 617 og 438. Der er ingen merkbar tendens til stigning eller fall innenfor hvert enkelt av disse to tidsrum. Derimot har juni 1927 forholdsvis høie og juli 1927 til gjengjeld forholdsvis lave tall, noget som vel skyldes at man søkte å få avgjort flest mulige saker mens den gamle kjente praksis stod ved makt.

Med hensyn til spørsmålet om nedgangen står i forbindelse med varselsbestemmelsene, så har der vært innhentet uttalelser fra en del byfogder og lensmenn.

De fleste lensmenn har ikke den opfatning at den nye lov har virket til nogen nedgang i antallet av utleggsforretninger. Derimot er næsten alle byfogder av den mening at namsmannens varsel til debitor er et moment av betydning. Enkelte nevner også at det varte nokså lenge før man fant sig til rette i den nye lovs bestemmelser.

²⁾ Også de tall som beregnes særskilt for bygdene og byene vil ligge litt etter i bevegelsen for utleggene. Konkursene representerer nemlig mere forretningsstanden, utleggene rammer større befolkningslag.

*Creditreform*s kvartalstall over *tinglyste* eksekusjoner blir hurtig publisert og følger meget brukt. Det har derfor interesse å sammenligne disse tall med det samlede antall utleggsforretninger. I pct. av totaltallet for samme år var antallet av *tinglyste* utlegg:

År	Riket	Bygder	Byer	År	Riket	Bygder	Byer
1915	76,5	—	—	1922	70,3	76,2	58,8
1916	76,1	—	—	1923	64,4	71,3	50,5
1917	62,7	64,7	57,4	1924	66,8	71,5	55,9
1918	57,2	57,6	56,4	1925	71,1	76,6	57,9
1919	53,5	51,3	56,2	1926	69,5	75,1	53,5
1920	58,9	59,9	57,7	1927	71,4	76,4	54,5
1921	65,3	69,9	58,4	1928	67,5	72,1	53,0

Et dårligere konjunkturtegn er antallet av *utpantninger*. Dette skyldes vesentlig to grunner. For det første er antallet av utpantninger i det hele tatt steget voldsomt gjennom tidens løp, langt sterkere enn folketallet. Dette skyldes atter først og fremst den sterke stigning i *antallet av skattydere*. Hovedmassen av utpantningene gjelder jo skatterestanser. Men også målt i forhold til skattyderantallet synes der å være nogen stigning.¹⁾ Inndrivningen blir altså for så vidt hårdere og hårdere. Dette tør henge sammen med den sterke forøkelse av *de direkte skatter* som etterhvert har funnet sted.²⁾ Som før nevnt blir det desto vanskeligere å fastslå konjunktursvingningene, jo sterkere langtidsbevegelsen er i forhold til disse svingninger. Særlig er dette tilfelle hvis bevegelsen f. eks. *tiltar i styrke*, som tilfellet er for utpantningene. For det annet synes selve svingningene om det normale antall å være små for utpantningene. Der er selv i de beste tider et forholdsvis stort antall utpantninger som skyldes skattedebitorenes manglende etterrettelighet, spekulasjon i rentefortjeneste m. v. Slendrianen er så stor at den langt overveier den motsatt virkende faktor, den relative forøkelse av skattetrykket i dårlige år og tilsvarende forminskelse i gode år som følge av gjennomsnittsberegningen av den skattbare inntekt for en hel del skattydere.

Den progressive stigning i utpantningenes antall i tiden siden 1887 kommer ganske godt til uttrykk i en logaritmisk normalkurve.³⁾ Det viser sig at tallet er steget med ca. 4 pct. pr. år fra 109 650 i 1887 til 578 642 i 1929, når man ser bort fra de svingninger som skyldes de skiftende tider.

Tallene i tab. 1 er beregnet på grunnlag av denne kurve. Den er imid-

(Note 2 foreg. side forts.)

I gode år går prosenten ned, i dårlige år stiger den. De tinglyste forretninger svinger altså sterkere med konjunktorene. Dette henger sannsynligvis sammen med at kreditorenes press i det hele tatt stiger når tidene forverres og det blir i samme grad nødvendiggjort å tinglyse forretningene. Det er særlig i bygdene med den langsomme forretningsgang at de tinglyste utlegg er merkbart følsommere konjunkturtegn enn totaltallet.

Procenten er i det hele tatt lavere i byene enn i bygdene, så at hvis byene fortsetter med å vokse sterkest i folketall, vil antallet av tinglyste utlegg stige langsommere enn totaltallet og følgelig bli mindre og mindre representativt for dette.

¹⁾ Der var således i 1912 184 utpantninger pr. 1 000 skattydere i bygdene og 726 i byene, mens der i et nogenlunde tilsvarende godt år omkring 1890 (1889 i byene, 1890 i bygdene) var henholdsvis 160 og 573 utpantninger. I gjennomsnitt for årene 1926/27, 1927/28 og 1928/29 var der 410 utpantninger pr. 1 000 skattydere i bygdene og 1 107 i byene, mens der i gjennomsnitt for depresjonsårene 1901—03 var henholdsvis 210 og 948 utpantninger pr. 1 000 skattydere.

²⁾ Se herom Valutakommisjonens innstilling s. 88 flg. og s. 22 i det følgende.

³⁾ Ligningen er y (antall utpantninger) = $183\,485 \cdot 1,0404^t$, hvor t er tiden i år regnet fra 1900. Som grunnverdier ved beregningen er brukt de gjennomsnittlige logaritmer for samme perioder som for konkursene (note 1, side 5).

lertid nokså usikker for de seneste år. Det er mer enn tvilsomt om den sterke stigning fortsetter. Den vilde bringe oss op i 1 million utpantninger allerede i 1943. Hertil kommer en annen omstendighet. Sammenligner man pronormaltallene for utpantninger i nevnte tabell med pronormaltallene for utlegg og konkurser, vil man finne en sterk forrykkelse i 1916. Nu viser det sig at opgavene for femåret 1916—1920 omfattet noget flere opgavgivere enn de tidligere. Herved fremkommer en kunstig stigning som skjønsmessig kan beregnes til ca. 7 pct. Normaltallet skulde derfor heves fra 345 780 til ca. 370 000 for 1916. Efter tallene s. 11 skulde man vente et pronormaltall i 1928 på mellem 20 og 35 pct., idet utpantningstallets utsving fra normalen er omkring halvparten så stort som konkurs- og utleggstallets, ialfall i tiden før krigen, da normalberegningen er sikrest. Da der for tiden gjennemgående er flest utpantninger i byene (ca. 60 pct. som konjunkturgjennomsnitt), skulde utpantningene for så vidt følge nærmere konkursene enn utleggene. Imidlertid må der ses hen til at skattetrykket for tiden er særlig følbart. Det vil vel derfor være riktigere å gå ut fra en 35 pct.s avvikelse fra normalen i 1928. Denne vil da bli 474 000 utpantninger. En jevn tilvekst fra 370 000 i 1916 til 474 000 i 1928 gir ca. 8 700 som tilvekst pr. år. Denne tilvekst utgjør fremdeles 1,8 pct. av normaltallet i 1928, er altså relativt større enn den beregnede normaltilvekst for utlegg og konkurser i samme år (se note 5, side 9).

Efter den her beregnede normal fås følgende pronormale antall utpantninger¹⁾ (pct.):

1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
÷ 3,5	÷ 16,2	÷ 21,6	÷ 27,3	÷ 25,8	÷ 29,4	÷ 47,8	÷ 47,0	÷ 35,1	÷ 23,0

Sammenlignet med tilsvarende tall for konkurser og utlegg ligger tallet for 1920 forholdsvis lavt. Dette må komme av at budgettene og dermed skattetrykket vokste sterkt i årene 1918/19 til 1920/21.²⁾ Skatterestansene begynte i sammenheng hermed å stige sterkt i byene fra 1917/18, i bygdene fra 1918/19. Da den gjennemgående tendens, som senere skal vises, mange steder, som f. eks. i Oslo, hadde vært endog ganske sterkt nedgående, måtte dette vekke så meget mere oppmerksomhet. Det er derfor ganske forståelig at utpantningsvirksomheten steg sterkt allerede fra og med året 1919 av. Antallet av utpantninger (tab. 1) steg fra ca. 296 000 i 1918 til ca. 359 000 i 1919, ca. 419 000 i 1920 og ca. 481 000 i 1921. Det er altså steget med ca. 60 000 i hvert av disse år. Stigningen i de ennu forholdsvis gode år 1919—1920 er altså relativt sett endog større enn stigningen i det helt igjennem

¹⁾ For årene 1916—1919 henholdsvis + 20,7, + 22,3, + 23,6 og + 9,4 pct.

²⁾ Budgettene synes å være steget ikke bare nominelt, men også reelt i disse år. Jfr. Valutakommisjonens innstilling s. 74 flg.

dårlige år 1921. Ellers pleier jo forholdet være det at 1921 har både absolutt og relativt sterkere stigning enn de to foregående år, når det gjelder rekker med tall som går op i dårlige og ned i gode tider.

Så sterkt spent som de offentlige budgetter har vært i de senere år, og så stor betydning det har å få de ialfall i bygdene stadig voksende restanser inn, er det ikke å vente annet enn at de pronormale utpantningstall for tiden ligger høiere enn tilsvarende tall for konkurser og utlegg, når man tar i betraktning at svingningene i utpantningstallet vanligvis bare utgjør vel halvparten av svingningene i utleggstallet.¹⁾

Det kunde vært ønskelig å se på skatterestansene i sammenheng med utpantningene. Men en analyse av skatterestansenes bevegelse forutsetter en nøiere betraktning av forholdet i bygdene og byene og opsettes derfor til det senere avsnitt som særskilt omhandler disse landsdeler.

Antallet av *tvangsauksjoner over fast eiendom*²⁾ er steget jevnt med ca. 24 auksjoner pr. år fra ca. 1 000 (1 001) i 1887 til ca. 2 000 (1 997) i 1929, når man ser bort fra konjunktursvingningene.³⁾ Stigningen er relativt like sterk som for konkursene (2,4 pct. i 1887, 1,8 pct. i 1900 og 1,2 pct. i 1928).

Et nærmere studium av de pronormale tall i tab. I vil vise at antallet av tvangsauksjoner over fast eiendom ligger noget efter antallet av konkurser i konjunkturbevegelsen. Ved de før nevnte korrelasjonsberegninger (note 1, side 3) blev det således funnet at korrelasjonen var høiest når man sammenstillet auksjonene med konkursene *et år før*. Derimot synes der ikke å være nogen nevneverdig forsinkelse i forhold til utleggsforretningene. De tilfelle hvor tvangsauksjon som *nam* følger efter utlegg spiller altså ikke så stor rolle i forhold til alle de tilfelle hvor tvangsauksjon er det første (og eneste) skritt under den tvungne gjeldsinndrivelse.⁴⁾

¹⁾ Den beregnede gjennomsnittlige kvadratavvikelse i de pronormale tall for utpantningene 1887—1913 er 12,8 pct. mot 22,2 for utleggene.

²⁾ Opgaver over tvangsauksjoner over *registreringspliktig skib* finnes først fra og med 1926 av.

³⁾ Normalen er beregnet på samme måte som for konkursene (se note 1, side 5). Ligningen er $y = 23,72 t + 1309$ ($t = 0$ i 1900).

⁴⁾ I og for sig er det vel tenkelig at også disse tilfelle gjennomgående vil være noget forsinket, idet pantaveren betenker sig lenger på å gå til tvangsauksjon enn kreditoren betenker sig på å søke utlegg. På den annen side vil imidlertid tvangsauksjonene oftere angå «havarert» driftskreditt, utleggene forbrukskreditt. I en oversikt i sitt nummer for 28 juli 1915 antar Creditreform «at det ikke skal bli langt fra 20 pct. av eksekusjonene som er avholdt hos forretningsdrivende, håndverkere etc.». Dette er de tinglyste utleggsforretninger. For samtlige utleggsforretninger blir vel procenten snarere mindre enn større. Driftskreditten får jo til dels (eiendomsspekulantenes) det hårdeste slag med det samme omslaget efter høikonjunktoren kommer, mens forbrukskreditten blir mere nødlidende lengere ute i depresjonen. For gårdbrukerkreditten stiller forholdet sig dog for en stor del anderledes, særlig hvis depresjonen er ledsaget av en lengere tids nedgang i eiendomsprisene, således som under den nuværende depresjon.

I tab. 1 er pronormaltallene beregnet for de til enhver tid foreliggende faktiske tall. Her er imidlertid å merke at der fra 1926 blev foretatt den forandring i statistikken at «konkursauksjoner» (off. auksjoner til realisasjon av konkursbomasser), «hjemmelsauksjoner» (auksjoner for skyldig skatt, hvorved debitor får fastslått hjemmelen) og tvangsauksjoner over registreringspliktig skib ikke er tatt med. Før 1926 har disse auksjoner vel som regel vært tatt med av oppgavegiverne. Her anføres pronormaltallene for 1926—28 således som de blir når de nevnte auksjoner regnes med:¹⁾

1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
+ 58,4	+ 9,4	÷ 35,3	÷ 50,1	÷ 52,0	÷ 33,9	÷ 84,8	÷ 91,4	÷ 110,3

Når disse tall skal sammenlignes med tilsvarende tall for konkurser, må det bemerkes at de som nevnt følger noget etter i tiden. Selv om man tar hensyn til dette, blir tallene for årene 1926—1929 svært store.

Dette forhold har vesentlig reelle årsaker. Det skyldes den omstendighet at deflasjonen etterhvert har rammet *småbrukerne* overordentlig hårdt (herom mere side 27 flg.).

Når de innledende namsskritt, utlegg og utpantninger, er steget i tidens løp, skulde man vente at også de avsluttende skritt, *tvangsauksjonene over løsøre*,²⁾ måtte ha steget. Imidlertid er normaltallet her *gått ned*, nemlig med ca. 11 auksjoner pr. år, fra 1 824 i 1887 til 1 369 i 1929.³⁾ For tiden skulde altså nedgangen utgjøre ca. 0,8 pct. pr. år.

Auksjonsforvalteren i Oslo har uttalt til Byrådet at hovedårsaken måtte ligge deri at man for å spare omkostninger etterhvert har slått flere og flere auksjoner sammen i én forretning. Jo tettere befolkningen blir, desto bedre anledning vil der også være til dette. En foretatt beregning viser også at den gjennomsnittlige tilslagssum pr. auksjon er steget sterkere enn det gjennomsnittlige fordringsbeløp pr. utleggsforretning og utpantning.⁴⁾

Sammenligner man de pronormale tall i tab. 1 med de tilsvarende for tvangsauksjoner over fast eiendom, vil man legge merke til de høie tall for de fire siste år. Årsaken til denne sterke stigning ligger visstnok i den *hårde skatteinndrivning*.⁵⁾

¹⁾ For 1929 kjennes ikke antallet av konkurs- og hjemmelsauksjoner.

²⁾ Herunder skib som ikke er registreringspliktig (ø: seilskib under 50 reg.t. br. og dampskib under 25 reg.t. br.).

³⁾ Normalligningen (beregnet som for konkursene, se note 1, side 5) er: $y = \div 10,84 t + 1683$ ($t = 0$ i 1900).

⁴⁾ I nittiårene holdt gjennomsnittsbetøpet sig for løsøreauksjoner omkring 550 kr., for utlegg omkring 400 kr. og for utpantninger omkring 30 kr. Like før krigen er beløpene henholdsvis ca. 720, 450 og 35 kr.

⁵⁾ I den førnevnte rundskr. av 23 okt. 1929 blev lensmennene spurt herom. Flertallet hadde den mening at skatteinndrivelsen var den viktigste årsak. Da stigningen har vært særlig sterk i Nordlandsbygdene, blev også fylkesmannen i Nordland spurt.

I henhold til kgl. res. av 15 mars 1929 innhenter Byrådet nu også opgaver over *vekselprotester*. Antallet av protester i riket var:

	Året	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
1926	50 871	4 049	3 671	5 094	4 670	4 517	4 364	4 617	4 127	3 941	3 971	3 550	4 300
1927	47 548	3 705	3 476	4 455	4 338	4 206	4 171	4 425	3 917	3 620	3 750	3 542	3 943
1928	46 807	3 472	3 531	4 130	4 022	4 244	4 130	4 245	3 858	3 473	4 059	3 836	3 807
1929 ¹⁾	41 780	3 238	3 060	3 614	3 580	3 844	3 383	4 037	3 519	3 198	3 476	3 298	3 533

¹⁾ For et par distrikter som der mangler opgave fra er der satt inn *beregnete* tall, tilsammen 330, hvorav 110 på hver av de tre siste måneder.

Nedgangen i tallet fra 1927 til 1929 er meget ujevnt fordelt over landet. Den er meget utpreget i Trøndelag og nordpå. Fylkene fra Sør-Trøndelag og nordover har tilsammen 9 351 protester i 1927, 7 155 i 1928 og 6 867 i 1929. Også på Oplandene var der jevnt over nedgang. Oslo hadde derimot en stigning fra 6 434 i 1927 til 7 983 i 1928 (i 1929 7 831). Fra disse tall kan der ikke sluttes noget direkte om den økonomiske utvikling i de forskjellige landsdeler. I landsdeler som går foran i utviklingen kan det hende at antallet av *forfalne* vekslar stiger forholdsvis sterkt, og at også antallet av protester stiger noget til tross for at *procenten* av protesterte vekslar går ned. I landsdeler som ligger akterut vil man samtidig kunne ha nedgang i protestantallet, fordi kreditten ikke er synderlig utvidet og procenten av protesterte vekslar går sterkt ned.

Enhver analyse av tallene er overhodet utelukket så lenge man ikke har nogen forestilling om den normale vekstkurve og sesongbevegelsen.

Hvad sesongbevegelsen angår vil man se at årene 1926 og 1927 viser stor overensstemmelse i tallenes bevegelse fra måned til måned. Der synes å være en svak sesongmessig nedgang fra desember til februar,¹⁾ en sterk stigning til mars (antagelig 20—30 pct.), derefter en ganske svak nedgang

(Note 5 foreg. side forts.)

Fylkesmannen bekreftet Byrådets formodning, idet han særskilt peker på at «kommunene i den senere tid har vært nødt til å forlange tvangsauksjoner over gjenstander som har vært utpantet i tidligere år».

Årsaken til at antallet av løsøreauksjoner stiger forholdsvis sterkere enn antall nystiftede *rettspant* (ved utlegg og utpantning) kan også tenkes å ligge i en øket misligholdelse av *frivillig* pant. I fiskeridistriktene får således tvangssalg av *fiskefartøier* betydning. Lensmannen i Skudeneshavn skriver: «En stor del av tvangsauksjonene over løsøre vedkommer skatteinndrivelsen, men det spiller i et fiskeridistrikt som dette også inn at dekkete *fiskefartøier* under registreringspliktig størrelse henregnes som løsøre. Dekkete *fiskefartøier* under registreringspliktig størrelse kan pantsettes og er da også pantsatt i stor utstrekning til Fiskeribanken eller til andre låneinretninger. En stor del av *fartøiene* er innkjøpt under høikonjunkturen, og fiskerne maktet ikke å avbetale så fort som verdien falt.»

¹⁾ Det erindres at februar er et par virkedager kortere enn de to andre måneder.

til juni, så stigning i juli, nedgang til september, opgang i oktober, nedgang i november og atter opgang i desember. For byene Oslo og Bergen har man månedstall tilbake til 1910.¹⁾ Disse tall bekrefter stort sett dette billede av sesongbevegelsen. Dog synes vårmånedene april og mai ikke å stå tilbake for mars.

Vekselprotestene er nærmest et tegn for *bynæringenes* stilling. Det vil derfor være av interesse å supplere dem med tilsvarende oppgaver som kan belyse *landsnæringenes* stilling. Her kan man tenke på *Hypothekbankens renterestanser*. Disse tall ligger nemlig i samme plan for så vidt de gjelder antallet av forfalne krav konstatert umiddelbart ved forfallstid. Hypothekbankens tall gir imidlertid et bedre billede, idet den beregner restansebeløpet som *procent av de innbetalte renter*.²⁾ En sådan forholdsberging mellom forfalne og innfridde krav var dog mere ønskelig for vekselgjelden, som varierer langt sterkere i størrelse fra tid til annen enn Hypothekbank-gjelden.

Den nærmere omtale av Hypothekbankens tall utsettes til avsnittet om land og by.

En rekke som derimot etter alt å dømme også egner sig til å belyse forholdene i riket tatt under ett er *bøteavsoningsprocenten* (se tab. 10). Disse oppgaver innhentes fra påtalemyndigheten siden 1923. Der spørres dels om antall *fullt ut betalte* bøter og dels om antall *helt eller delvis avsonte* bøter (bøter som er endelig *besluttet* avsonet i vedkommende måned)³⁾. Avsoningsprocenten beregnes ved å sette antall avsonte bøter i procentforhold til summen av betalte og avsonte bøter.

For hele riket under ett var bøteavsoningsprocenten:

	Året	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
1923	20,8	20,3	19,9	18,7	21,5	22,9	19,1	22,6	23,6	19,2	20,0	23,1	18,6
1924	19,3	21,5	19,5	20,0	22,5	19,7	18,5	17,2	20,3	17,8	18,6	18,2	18,1
1925	20,7	22,8	19,7	18,5	21,0	21,2	18,2	22,9	21,7	21,0	20,9	20,3	21,5
1926	25,8	25,4	21,7	21,9	25,6	29,5	24,2	26,5	27,0	27,5	27,0	26,7	28,1
1927	28,9	30,5	29,0	28,8	29,2	32,6	27,8	26,6	28,2	27,4	27,4	30,7	28,5
1928	29,5	28,9	31,0	28,7	30,0	32,9	28,8	32,8	32,6	27,9	27,0	24,2	30,0

De tilfeldige svingninger fra måned til måned er nokså store. Ved sammenligning med et 5-måneders bevegelig gjennomsnitt synes det å fremgå

¹⁾ Trykt i de kommunale årbøker (for Bergen siden juli 1924 dog bare kvartalstall). Årstallene vil finnes i tab. 7.

²⁾ Offentliggjøres i beretningene for hvert år og er dessuten trykt i bankens jubileumsskrift for samtlige år siden bankens stiftelse.

³⁾ Alle bøter tas med, uansett om de har vært ilagt ved dom eller i vedtatt forelegg, om de er ilagt ubetinget eller betinget, om de gjelder forbrydelser eller forseelser. Ved avdragsvis betaling opføres boten på *den måned* da siste restanse betales.

at tallet for den enkelte måned på grunn av disse rene tilfeldigheter hyppig ligger 1 à 2 pct. for høit eller lavt og undertiden like op til 4 pct. for høit eller lavt. Enkelte svingninger synes å gå igjen fra år til år og kan altså for en del skyldes sesongforhold. Man nevner f. eks. oppgangen om våren (april—mai) og nedgangen i juni med påfølgende oppgang i juli.

Årstallene følger imidlertid konjunktorene nokså nøie, ser det ut til.

Land og by. Under gjennomgåelsen av de enkelte rekker for riket har det vist sig at deres innbyrdes forhold for en stor del betinges av den forskjellige utvikling i land og by under depresjonen efter 1920. I de første år holdt jordbruket sig bedre oppe, men er til gjengjeld rammet desto tyngre under den siste deflasjon. Enkelte bynæringer (hvalfangst, forskjellig eksportindustri) har derimot tatt sig op i de senere år.

Undersøker man nu de forskjellige rekker særskilt for land og by, må denne forskjell komme til syne direkte. Da tallene blir mindre, får tilfeldighetene forholdsvis større spillerum. Forskjellen er imidlertid såpass stor at den kommer frem selv om normalbestemmelsen ikke er så nøiaktig.¹⁾ Ved normalbestemmelsen har man ikke kunnet bli stående ved de enkle linjer som blev beregnet på tilsvarende måte som for riket. Der blev foretatt nogen endringer som gikk ut på å bringe tilveksten i normaltallene i et enkelt forhold til *folkemengdens* tilvekst.²⁾

Normaltallene for årene 1920—1929 vil finnes i tab. 2. Pronormaltallene gir et tydelig bilde av hvor forskjellig utviklingen har vært i bygd og by. Et kort uttrykk for dette gir følgende beregning hvor man har stillet sammen de *laveste* pronormaltall i de to deflasjonsperioder 1921—22 og 1925—27 (for tvangsauksjoner over fast eiendom, som ligger litt efter i bevegelsen, til dels tall for årene 1923 og 1929):

	Laveste pronormaltall				Forskjellen mellom pronormaltallene (bygdenes tall, fratrukket byenes)	
	Bygdene		Byene			
	1921—22	1925—27	1921—22	1925—27	1921—22	1925—27
Konkurser	÷ 80	÷ 140	÷ 70	÷ 70	÷ 10	÷ 70
Utlegg	÷ 60	÷ 90	÷ 80	÷ 50	+ 20	÷ 40
Tvangsauksjoner over løsøre	÷ 50	÷ 240	÷ 100	÷ 60	+ 50	÷ 180
Do. over fast eiendom	÷ 70	÷ 150	÷ 20	+ 10	÷ 50	÷ 160
Utpantninger	÷ 30	÷ 60	÷ 20	÷ 40	÷ 10	÷ 20

1) Særlig vanskelig for *byene*, hvor depresjonen efter 1899 var langt hårdere enn depresjonen efter 1890.

2) Normalfolkemengden i *riket* blev beregnet efter en logaritmisk kurve, idet denne gir en mindre gjennomsnittlig kvadratavvikelse enn den rette linje. Ligningen er $2\ 186\ 000 \cdot 1,009^t$ ($t = 0$ 1 jan. 1900) og betyr at folkemengden er steget med gjennem-

Tar man hensyn til de før omtalte unøiaktigheter i de enkelte tall fra de forskjellige rekker og leser tallene i sammenheng, sier beregningen følgende:

Det er byene som blev hardest rammet under den første deflasjon 1920—1923¹⁾.

Senere er tilstanden i byene snarere litt bedret enn forverret. I bygdene er den derimot sterkt forverret.

Det er bygdene som blev hardest rammet under den annen deflasjon 1925—1927.

Bedringen siden 1927 er likeledes forholdsvis større i byene enn i bygdene, å dømme efter pronormaltallene i tab. 2.

Det vil bemerkes at tallene for tvangsauksjoner over fast eiendom i byene er helt misvisende som mål for den *almindelige* økonomiske tilstand. Det er her i første rekke byen Oslo som setter sitt preg på tallene.²⁾

Hovedårsaken til de gunstige tall tør være *boligpolitikken*. Som Norsk Huseierforbunds sekretariat uttaler i en skrivelse til Byrådet blev eiendomsprisene gjennom husleiereguleringen holdt kunstig nede med bl. a. den følge «at eiendommenes belåning i forhold til skattetakstverdien heller har gått ned enn op i løpet av siste skattetakstperiode 1912—1926». De store leiegårder har ikke vært noget spekulasjonsobjekt, og huseierne slipper for så vidt å betale for inflasjonstidens feiltagelser. Derfor blir der en slik karakteristisk forskjell mellem den nuværende depresjon og den forrige efter århundredskiftet. I *byene* var det den gang nettop tvangsauksjonene over fast eiendom som gav de sterkeste utslag. Omvendt blir forholdet i *bygdene*, hvor tvangsauksjonene forekommer langt hyppigere nu enn den gang.

Fig. 3 gir et tydelig inntrykk av hvor forskjellig utviklingen efter 1920 har vært i by og bygd. Da de pronormale tall i tab. 2 på grunn av beregningsmåten kan være mindre nøiaktige som uttrykk for forholdet mellem landsdelene i *det enkelte år*, mens de derimot skal angi tendensen i bevegelsen *fra år til år* på hvert sted ganske nøie, er tallene omregnet til *indekstall* (med gjennomsnittet for årene 1921—1923 = 100). Alle rekker viser hvorledes stillingen i *bygdene* år for år er blitt ugunstigere i forhold til stillingen i *byene*. Sterkest er forskjellen for tvangsauksjonene, hvor særlige forhold virker med

snittlig 0,9 pct. pr. år. For *byene* gir den konkave parabel den minste gjennomsnittlige kvadratavvikelse. Ligningen er $\div 0,13 t^2 + 11,42 t + 594\ 000$ ($t = 0$ 1 jan. 1900). Den betyr at tilveksten i byene var større i 90-årene enn senere, og at den i det hele tatt har vært avtagende (det erindres at en stigende del av «arbeidsbefolkningen» i de større byer bosetter sig i landdistriktet omkring byene).

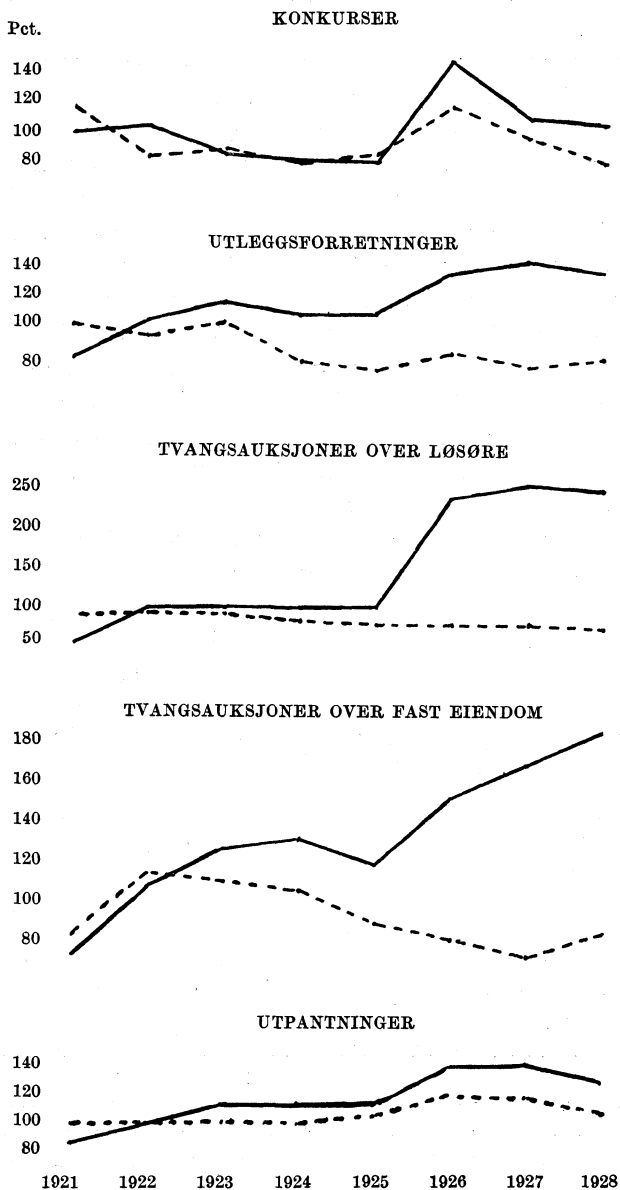
1) Efter antallet av utleggsforretninger å dømme var det særlig byene i sjøfarts- og fiskeridistriktene vestpå og nordpå som var hardest rammet i disse år. Byene i de brede jordbruksdistrikter i det sydøstlige synes delvis hårdere rammet under den siste deflasjon, formodentlig under trykket av den avtagende kjøpeevne hos landbefolkningen.

2) I langt mindre grad et par andre større byer, særlig Bergen.

Fig. 3.

Pronomale tall for konkurser og namnsforretninger (tab. 2) 1921—1928
omregnet til indekstall med gjennomsnittet for årene 1921—1923
satt = 100.

Bygdene og byene.

ved siden av konjunktorene (skjerpet skatteinndrivning på landsbygden, husleiereguleringen i byene). Det beste uttrykk for forholdet gir visstnok utleggsforretningene, som den beste målestokk for de bredeste lags økonomiske ydeevne såvel i forretningslivet som i den daglige handel ogandel.

Den utpregede forskjell mellom land og by vil gjenfinnes i andre rekker.¹⁾ Først og fremst kommer den tydelig frem i de rekker som mest direkte gir uttrykk for betalingsforholdene, nemlig i restansestatistikkens tall.

Viktigst er *skatterestansene*.

Skatterestansene vil være nøie forbundet med *skattetrykket*. Skattetrykket har til dels sin egen bevegelse, uavhengig av konjunktorene, og da denne meddeler sig til restansene, kommer heller ikke disse til å korrespondere helt ut med konjunktorene. De foreliggende opgaver strekker dessverre ikke til for å beregne denne «egenbevegelse» med nøiaktighet. Men man bør i hvert fall søke å skaffe sig en forestilling om skattetrykkets bevegelse ved hjelp av det for øvrig temmelig grove mål: skatt pr. 100 kr. antatt inntekt.

Blandt annet²⁾ fordi der for *statskattene* ikke finnes opgaver over hvor meget der er *innbetalt* hvert år særskilt for *land og by* har man i tab. s. 22 beregnet *ulignet* skatt pr. 100 kr. antatt inntekt i innbetalingsåret.³⁾

¹⁾ I en særstilling står antallet av fattigunderstøttede. Se herom innledningen til fattigstatistikken for 1926 og 1927.

²⁾ Tre mål er tenkelige: Man kan sette den *ulignede* skatt i forhold til den inntekt den er utlignet på (*tilmålt* trykk). Dernæst kan man sette den utlignede skatt i forhold til *innbetalingsårets* inntekt. Endelig kan den *innbetalte* skatt settes i forhold til *innbetalingsårets* inntekt. Det førstnevnte mål kommer imidlertid her prinsipielt sett ikke i betraktning. Man skal nemlig se skattetrykket i forhold til dets virkninger og ikke i forhold til dets årsaker. Men det kan diskuteres hvilket av de to sistnevnte mål for det *faktiske* trykk det vil være riktigst å bruke. Det er jo ikke bare *utbetalingene* som trykker. Allerede den omstendighet at der foreligger en *forpliktelse* til å betale en bestemt sum må jo få betydning ialfall for viljen og villigheten til å betale.

³⁾ Som innbetalingsårets inntekt er, for så vidt angår kommunale skatter utlignet for årene 1913/14, 1914/15 osv., tatt gjennemsnittet av inntektene for kalenderårene 1913 og 1914, 1914 og 1915 osv. (utlignet for årene 1914/15 og 1915/16, 1915/16 og 1916/17 osv.). Det kan bemerkes at forholdet mellom land og by ikke vilde bli *vesentlig* forrykket om man istedenfor gjennemsnittet mellom to og to år bare hadde holdt sig til det ene eller det annet av vedkommende år. For så vidt gjelder kommunale skatter utlignet for årene 1887, 1888 osv. til og med 1912 har man som innbetalingsårets inntekt tatt inntekten for årene oktober 1886—september 1887, okt. 1887—sept. 1888 osv. (utlignet for årene 1888, 1889 osv.). Med hensyn til den ordinære statsskatt på formue og inntekt blev der foretatt en endring i budgetteringsmåten fra 1919/20. Den skatt som blev opført for året 1918/19 gjelder inntektsåret 1918, mens den skatt som gjelder inntektsåret 1919 først opførtes på budgettet for 1920/21. Herved kom staten i overensstemmelse med den kommunale praksis.

Utlignede direkte skatter i pct. av antatt inntekt i de anførte innbetalingsår.
(For årene 1913—1914 og flg. gjennomsnittsinntekten.)

Inn- betalingsår	Bygder			Byer			Inn- betalingsår	Bygder			Byer		
	Samlede skatter	Herav		Samlede skatter	Herav			Samlede skatter	Herav		Samlede skatter	Herav	
		Kommunale skatter	Stats- skatter		Kommunale skatter	Stats- skatter			Kommunale skatter	Stats- skatter			
1887	5,3	5,3	—	6,5	6,5	—	1907	7,4	6,7	0,7	10,1	8,6	1,5
1888	5,3	5,3	—	6,3	6,3	—	1908	7,5	6,7	0,8	10,0	8,3	1,7
1889	5,2	5,2	—	6,0	6,0	—	1909	7,7	6,9	0,8	9,8	8,1	1,7
1890	5,2	5,2	—	6,0	6,0	—	1910	7,7	6,9	0,8	9,9	8,2	1,7
1891	5,2	5,2	—	5,8	5,8	—	1911	7,5	6,8	0,7	9,7	8,0	1,7
1892	5,6	5,6	—	5,9	5,9	—	1912	6,5	5,8	0,7	8,3	6,8	1,5
1893	6,3	5,8	0,5	7,5	6,3	1,2	1913/14	6,5	5,6	0,9	8,5	6,8	1,7
1894	6,2	5,8	0,4	7,7	6,5	1,2	1914/15	6,6	5,5	1,1	7,8	6,0	1,8
1895	6,3	5,9	0,4	7,8	6,6	1,2	1915/16	6,1	4,4	1,7	6,5	4,1	2,4
1896	6,4	5,8	0,6	8,3	6,6	1,7	1916/17	6,4	3,8	2,6	8,8	4,0	4,8
1897	6,3	5,8	0,5	8,3	6,7	1,6	1917/18	9,8	4,6	5,2	23,4	7,8	15,6
1898	6,3	5,7	0,6	8,0	6,5	1,5	1918/19	11,1	5,9	5,2	25,6	9,9	15,7
1899	6,4	5,8	0,6	8,3	6,7	1,6	1919/20	10,7	6,7	4,0	23,9	10,0	13,9
1900	6,5	5,9	0,6	8,9	7,2	1,7	1920/21	12,7	8,3	4,4	29,5	13,0	16,5
1901	7,0	6,3	0,7	9,9	8,2	1,7	1921/22	15,0	10,8	4,2	27,3	14,3	13,0
1902	7,1	6,5	0,6	10,1	8,5	1,6	1922/23	14,0	10,9	3,1	19,5	13,1	6,4
1903	7,3	6,7	0,6	10,6	8,9	1,7	1923/24	13,0	10,3	2,7	18,9	12,8	6,1
1904	7,4	6,8	0,6	10,5	8,9	1,6	1924/25	12,5	10,0	2,5	19,0	12,9	6,1
1905	7,4	6,8	0,6	10,4	8,8	1,6	1925/26	14,4	11,3	3,1	20,8	14,0	6,8
1906	7,5	6,9	0,6	10,3	8,8	1,5	1926/27	16,5	13,2	3,3	21,8	14,9	6,9

I årene før krigen er svingningene med konjunktorene så små at de neppe kan ha hatt nogen betydning for restansene (se i det følgende side 24). Først med de siste av krigsårene blir der sterk bevegelse i tallene. Særlig i byene er stigningen voldsom, og procenten kulminerer der allerede i første deflasjonsperiode, mens det høieste tall i bygdene først faller i annen periode. En vesentlig del av den store forskjell mellom procenten i bygdene og byene fremover til året 1921/22 skyldes imidlertid krigskonjunkturskatten. Det er klart at disse skattepålegg ikke har den betydning for evnen og viljen til å betale skatt som den følgende tids forholdelser av de ordinære skatter. Og forskjellen mellom land og by blir da ikke så stor at den kan forklare

(Note 3 foreg. side forts.)

I nærværende beregning er derfor ordinær statsskatt for 1892/93 slått sammen med kommuneskatt for 1893, statsskatt for 1893/94 med kommuneskatt for 1894 osv., statsskatt for 1912/13 med kommuneskatt for 1913/14 osv., statsskatt for 1920/21 med kommuneskatt for 1920/21 osv. For krigskonjunkturskatten fortsattes den gamle budgetteringsmåte også etter 1918/19, hvorfor denne skatt for 1919/20 og 1920/21 er slått sammen med kommuneskatten for 1920/21, henholdsvis 1921/22. Den ekstraordinære forsvarsskatt for 1914/15 og den ekstraordinære formuesskatt for 1921/22 og følgende år følger den ordinære skatt for tilsvarende år.

den forskjellige utvikling av restansene i disse landsdeler. De ulike konjunkturer for land- og bynæringer må forklare resten (jfr. i det flg. side 24—25). I budgettårene etter 1920/21 og særlig etter 1924/25 kommer den førnevnte forskjell i utviklingen mellom bygder og byer til syne også for den almindelige skatteprocent, se fig. 4.

Skatterestansene. Som målestokk for hvor lett det går med skatteinnbetalingen har man beregnet hvor mange pct. av den kommunale formues- og inntektsskatt blir innbetalt i det budgettår den er utlignet for. Herved får man en tallrekke som stiger i gode år og synker i dårlige. Da de forskjellige namsrekker m. v. viser det omvendte forhold, har man beregnet det komplementære tall, som altså angir hvor mange pct. av skatten det er som *ikke* blir innbetalt i samme år. Tallene vil finnes i tabell 9.¹⁾

Det som der først må legges merke til er den sterke nedgang i procenten i byene. Tallene i de dårlige år omkring århundredskiftet er gjennomsnittlig høiere enn tallene under den nuværende depresjon. Nedgangen faller vesentlig på Oslo, hvor gjennomsnittsprocenten for årene 1901—03 var ca. 33, mens den for årene 1921/22 —1923/24 var ca. 28.²⁾

Kemneren i Oslo har på foranledning uttalt sig om forholdet. Han finner at den sterke forskyvning i tallene hovedsakelig skyldes den omstendighet at ligningsforretningen tidligere blev utlagt så sent at bare en del av byskattens terminer falt innenfor regnskapsåret. Dette synes å bekræftes derved at hvis man setter det innbetalte i pct. av det utlignede + restanser ved årets begynnelse, så får man en rekke uten større langtidsfor-skyvning.³⁾

¹⁾ For årene til og med 1892 har man for byene bare opgave over hvor meget der er innbetalt i alt, altså ikke særskilt over hvor meget der er innbetalt av det utlignede. Disse opgaver fortsetter til 1897 ved siden av opgavene over hvor meget der er avgjort av det utlignede. For årene 1893—97 har man da beregnet hvor mange pct. det i alt innbetalte utgjør av det utlignede + restanser ved årets begynnelse. Gjennomsnittsprocenten er satt i forhold til gjennomsnittsprocenten av hvad der er innbetalt av årets skatt. Procentforholdstallet er så brukt til å beregne procenten av innbetalt (og ikke innbetalt) av årets skatt for årene 1887—1892. — For årene fra og med 1924/25 er også avgifter innbefattet i det innbetalte beløp for byene. Man har for disse år foretatt to beregninger, en hvor avgifter ikke er trukket fra og en hvor de er trukket fra i sin helhet. Da den siste beregningsmåte synes å gi helt tilfredsstillende resultater, har man her ført op disse tall.

²⁾ Av de andre større byer har Drammen en nedgang fra ca. 24 til ca. 22, Bergen en opgang fra ca. 6 til ca. 16, Nidaros fra ca. 12 til ca. 28, Stavanger fra ca. 14 til ca. 32. De mindre byer samlet har en opgang fra ca. 17 til ca. 23. Forholdet blir omtrent det samme om man fra det utlignede beløp trekker det som er eftergitt og avskrevet og setter det ikke innbetalte beløp i procentforhold til resten.

³⁾ I statistikken om betalingsforholdene er det en avgjort feil å beregne en felles betalingsprocent for de forfalne beløp og for restansene. Betalingsvikten opstår jo i og med restansene. Det er ved *forfallstid* skillet trekkes mellom de gode og de slette betalere. Ved innbetalingene på restansene graderes derimot de slette betalere.

Beregner man normalkurver for restansekvotienten (tallene i tab. 9), vil ialfall kurven for byene ikke ha nogen sammenheng med den virkelige økonomiske utvikling.

Derimot kunde det tenkes at når normalkurven for bygdene får sitt sterkeste fall efter århundredskiftet, var dette et direkte uttrykk for den økonomiske utvikling. Dette så meget mere som renterestansene i Hypotekbanken, en rekke som nærmest preges av tilstanden i bygdene, viser en lignende bevegelse (se fig. 5 og tab. 8). Som nevnt i det følgende (s. 26) kan imidlertid også nedgangen i disse restanser tilskrives andre, mere spesielle årsaker. Sannsynligst er det at langtidsbevegelsen i begge tilfelle er et felles resultat av endringene i den økonomiske tilstand og en del utenforliggende faktorer.

Det er lite sannsynlig at nedgangen i restansekvotienten som følge av forandringer i lignings- og innkrevningsmåten og andre vesentlige årsaker utenfor konjunktorene fortsetter i nogen nevneverdig grad. For krigs- og etterkrigsårene må man ialfall uten større feil kunne regne med en *fast normalverdi*. Efter sammenligning med de andre rekker og ut fra de foreliggende opplysninger om forholdene i det hele mener man å kunne sette denne normalverdi til 19 procent for bygdene og 15 pct. for byene.

Sammenlignes den foranstående tabell over skattetrykket med tabell 9 over restansene, vil det ses at den sterke stigning i skattetrykket i årene før 1921/22 særlig i byene ikke har hatt synderlig betydning. Først i 1921/22 er det at restansekvotienten gjør sitt første store hopp opover.

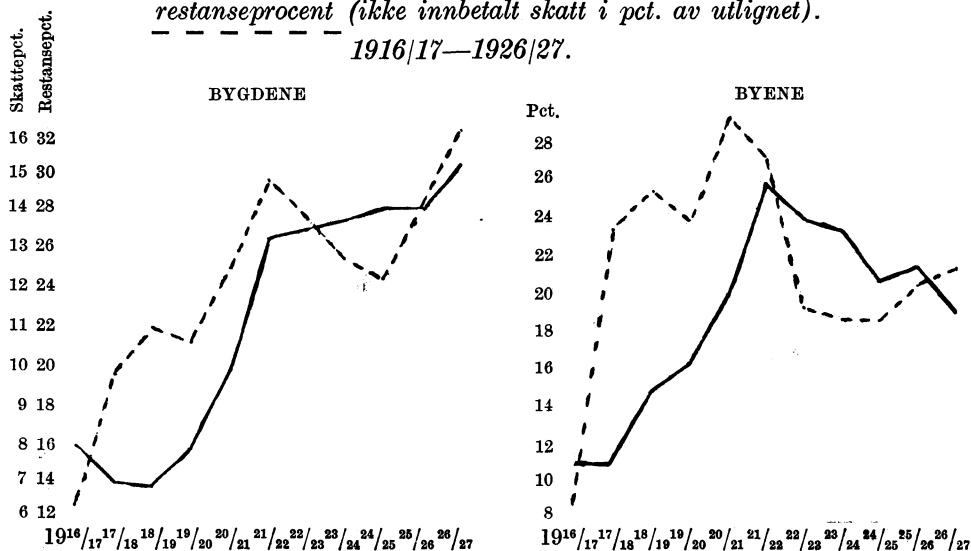
I byene steg kvotienten fra ca. 15 pct. i året 1918/19 til ca. 20 pct. i 1920/21. I 1921/22 er den imidlertid kommet op i 26 pct. Dette vil si ca. 70 pct. over normalen, når denne som nevnt settes til 15 pct. Siden er kvotienten stort sett gått nedover, særlig i det forholdsvis gode år 1924. I det første år under den siste deflasjon (1925/26) var der en liten stigning. I det siste år som der foreligger opgave for, 1927/28, er procenten 17,5 eller ca. 17 pct. over normalen. Da det samlede skattetrykk i byene er gått ned med ikke fullt 30 pct. fra sitt maksimum i 1920/21 til 1926/27, kan det sies at nedgangen i restansene har vært forholdsvis litt større enn nedgangen i skattetrykket.

I bygdene steg kvotienten fra ca. 14 pct. i 1918/19 til ca. 20 pct. i 1920/21 og til ca. 27 pct. i 1921/22. Hermed er den ikke nådd høiere enn til ca. 40 pct. over det antatte normaltall, 19 pct. Men i de følgende år arbeider kvotienten sig jevnt opover. Under den siste deflasjon (litt forsinket) blir stigningen størst. Næsten to tredjeparter av den samlede stigning fra 1921/22 faller nemlig på året 1926/27, da kvotienten når op i ca. 31 pct. eller ca. 60 pct. over normalen. 1927/28 er kvotienten sunket til 30,4. Relativt sett er bevegelsen også her litt gunstigere for restansekvotienten enn for det samlede skattetrykk.

Med sikkerhet kan det sies at det allerede kjente forhold mellom bygder og byer kommer meget skarpt til syne med hensyn til restansekvotienten, og her ennå skarpere enn for skatteprocenten, se fig. 4. I kriseårene 1921/22 er det beregnede pronormaltall henimot dobbelt så høit i byene som i bygdene. I 1926/27 er forholdet snudd helt om, tallet i bygdene ligger dobbelt så høit som tallet i byene. Det er åpenbart at forholdet ikke bare skyldes konjunktorenes forskjellige gang i bygd og by. Som allerede gjentatte ganger omtalt må der trekkes mer eller mindre fra av hensyn til endringene i skatteopkrevningsteknikken, hvor byene går foran.

Fig. 4.

Skatteprocent (utlignet direkte skatt i pct. av antatt inntekt) og restanseprocent (ikke innbetalt skatt i pct. av utlignet). 1916/17—1926/27.

Særlig må fremheves innførelsen av skattetrekk for lønnstagere, en foranstaltning som har forholdsvis stor betydning for byene. Denne ordning har vel ikke bidratt minst til at *utpantningene* i byene viser forholdsvis liten stigning etter 1920 (se tabell 2).

Et annet forhold av interesse ved utpantningenes bevegelse i den siste tid er det at det varte så lenge før de nådde maksimum, ialfall i byene, hvor maksimum først nåddes i 1926 og 1927. Et relativt høit antall utpantninger i depresjonens senere år, da restansene hoper sig op, er for øvrig i og for sig naturlig. Tidligere erfaringer viser til dels det samme. Således har årene 1894 og 1895 forholdsvis høie tall (se tab. 1).

De pronormale tall i tab. 2 viser også at byene gikk foran i å drive utpantningene i været. Allerede i 1920 var byenes tall over det normale, og

i 1921 var tallet forholdsvis dobbelt så høit som i bygdene. Av interesse er det da å merke at tallet i bygdene kulminerer allerede i 1927 og restansene som nevnt går ned fra 1926/27 til 1927/28.

En utpreget forverrelse i løpet av hele depresjonen til og med 1928 viser *renterestansene i Hypotekbanken* (se tab. 8), en rekke som jo vil være særlig preget av forholdene innen jordbruket. Disse tall utmerker sig først og fremst ved en tydelig langtidsbevegelse. Bortsett fra konjunktursvingningene stiger nemlig restanseprocenten fra ca. 10 i 50-årene til godt og vel 50 i 90-årene, for så atter å gå ned til under 40 i de siste år. Bevegelsen svarer for en del til landbrukets utvikling (og utviklingen i det økonomiske liv i det hele). Krisen i 80-årene kan tenkes å ha virket til gradvis stigning i procenten, som atter avløses av nedgang, da forholdene fra omkring århundredskiftet bedret sig. Men der er også andre årsaker. Helt op til århundredskiftet har bankens lånevirkosomhet utvidet sig således at en stigende del av den samlede eiendomsverdi er blitt beheftet. Risikoen for å få med svakere debitorer blir da større og større. Senere har bankens lånevirkosomhet hatt vanskelig for å følge med i utviklingen. Muligheten for å få debitorer med relativt bedre evne til å greie forpliktelsene blir da større.¹⁾ Hertil kommer at låntagernes betalingsvilkår blev betydelig forbedret fra slutten av 80-årene.²⁾

Her likesom for skatterestansene gjelder det at en fortsatt nedgang i normalprocenten i samme tempo er lite sannsynlig. Vil man regne med en fast normalverdi for krigs- og etterkrigsårene, bør denne neppe settes lavere enn til 36 à 37 pct.

Allerede de faktiske tall viser tydelige konjunktursvingninger. Topp og bunn synes å falle nokså nær de andre rekkers topp og bunn. Men bevegelsen er treg, der forekommer ikke sterkere sprang.³⁾ Dette er da også

¹⁾ De utestående lån steg fra ca. 7 mill. kr. ved utgangen av 1856 til ca. 145 mill. kr. ved utgangen av 1902. Den samlede verdi av faste eiendommer i bygdene utgjorde iflg. Norges Off. Stat. VII nr. 89, s. 87* 536 mill. kr. omkr. 1856 og 912 mill. kr. omkr. 1903. Ved utgangen av 1912 var de tilsvarende tall henholdsvis 190 mill. kr. og 1297 mill. kr., ved utgangen av 1917 henholdsvis 227 mill. kr. og 2897 mill. kr. Verdien svarer visstnok ikke helt til hverandre, særlig fordi en del av Hypotekbankens utlån er gått til byene. Men tallene viser så nogenlunde utviklingen. Jfr. jubileumsskriftet s. 44, hvor det omtales at den stadig sterkere belåning av eiendommene på landet etterhvert nødvendiggjorde særlige takster og bl. a. fremkalte res. av 1 mai 1880 om faste takstmenn.

²⁾ I 1886 blev avbetalingstiden forlenget fra $33\frac{1}{3}$ til 50 år (de halvårslige avdrag satt ned fra $1\frac{1}{2}$ til 1 pct.). Den nye lov av 1887 innførte annuitetsprinsippet. Se jubileumsskriftet side 41.

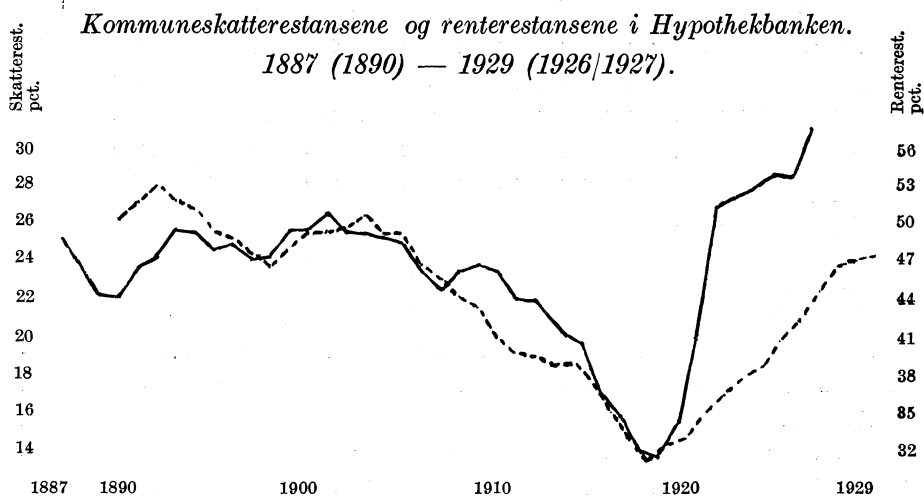
³⁾ Dette var tilfelle i 1889, da man begynte med efterskuddsbetaling av rentene. Årene 1887—1889 er derfor ikke tatt med her.

Når svingningene er så jevne og forholdsvis små, kommer det vel mest av at der foruten resterende *forfalne* restanser også er tatt med *optjente* uforfalne renter. Det var å ønske at Hypotekbanken vilde *spesifisere* disse beregninger. Det vilde også være ønskelig å få oppgavene *fylkesvis*.

tilfelle under den nuværende depresjon. Mens de namsstatistiske rekker i løpet av 1 eller 2 år (1920—22) stiger høit op over normalen, varer det helt til 1922 eller 1923 før restanseprocenten i Hypotekbanken overskrider normalverdien.¹⁾ Ennu i 1929 er pronormaltallet bare nådd op i ÷ 30 pct. En fortsatt stigning er derfor ventelig.

Av særlig interesse er det å bemerke forskjellen mellem skatterestansene og disse renterestanser. Fra og med året 1920/21 av stiger skatterestansene langt sterkere enn renterestansene, som fig. 5 tydelig viser.

Fig. 5.

Kommuneskattrestansene:

Beløp i året ikke innbetalt skatt i pct. av skattebeløp som er utlignet for året.

Renterestansene i Hypotekbanken:

Restansebeløpet i pct. av det innvunne pantelånsrentebeløp.

Deflasjonskrisen 1926—28 blev som bekjent i særlig grad en *småbrukerkrise*. I landsdeler hvor også småbrukernes bierhverv slog feil blev forholdene verst. Således på Oplandene, hvor skogsnæringen lå nede.

Forholdet kommer best til uttrykk i statistikken om tvangsauksjoner over fast eiendom. Man stiller sammen gjennemsnittene for 1922/23 og 1926/28 og dessuten procenten av huseiere 1920 som var småbrukere og småbrukere uten bierhverv.

¹⁾ Hvis man skulde gått ut fra at normalen var overskredet allerede i 1921, vilde årene 1916—18 fått forbausende lave positive tall (ikke stort høiere enn i årene 1911—13) og depresjonen 1926—28 uforholdsmessig høie negative tall.

Bygder	Tvangsauksjoner over fast eiendom			Pct. av huseierne 1920 som var	
	Gj.snitt 1922/23	Gj.snitt 1926/28	Siste i pct. av første	småbrukere	småbrukere uten bierhverv
Østfold	78	197	253	5,6	1,1
Akershus	147	312	212	5,9	0,8
Hedmark	191	628	329	12,8	0,9
Opland	76	260	342	18,2	2,9
Buskerud	90	224	249	7,3	0,6
Vestfold	88	87	99	5,4	0,6
Telemark	81	143	177	8,9	1,0
Aust-Agder	55	55	100	8,8	0,8
Vest-Agder	38	33	87	5,4	0,8
Rogaland	172	84	49	4,4	0,6
Hordaland	120	67	56	4,6	0,6
Sogn og Fjordane	48	49	102	6,4	0,9
Møre	110	62	56	8,3	0,9
Sør-Trøndelag	155	167	108	7,5	0,9
Nord-Trøndelag	86	140	163	11,7	1,8
Nordland	194	203	105	11,1	0,8
Troms	94	126	134	15,5	0,9
Finmark	85	108	127	13,7	1,2

Det er særlig en krets av bygder i det sydøstlige som utmerker sig ved en sterk stigning i antallet av tvangsauksjoner over fast eiendom. Sterkest er stigningen i Hedmark og Opland. Men den er også fremtredende i Østfold, Akershus og Buskerud. Derefter kommer Telemark og Nord-Trøndelag. Dette er altsammen fylker hvor skogbruket spiller stor rolle. Det er f. eks. nettop disse fylker som har størst avvirkning ifølge den siste skogbruks-telling (se Statistisk Årbok 1929, side 51). Det kan altså ikke bare være den omstendighet i og for sig at der er relativt *mange småbrukere* som er avgjørende. Det kommer øiensynlig også an på selve *småbrukernes egen stilling*, om de har adgang til annen beskjeftigelse og derved arbeidsfortjeneste utenfor den inntekt småbruket gir. Dernæst vil naturligvis tvangsauksjonenes antall avhenge av den pris som er betalt for småbruket og bevegelsen i arbeidsfortjeneste. De anførte procenttall for småbrukere kan derfor ikke være noget helt tilfredsstillende sammenligningsledd.¹⁾

Deflasjonen 1926—28 virket særlig sterkt på de økonomisk svake, som hadde forholdsvis megen gjeld fra inflasjonstiden. Forholdet mellem de enkelte fylker kommer derfor tydeligere frem i opgavene over tvangsauksjo-

¹⁾ At man bare har huseierne og ikke samtlige eiere av fast gods fordelt etter livsstilling har derimot mindre å bety. Med hensyn til de anførte procenttall for småbrukere uten bierhverv, så er de beregnet på den måte at procenttallene for småbrukere i alt (som er regnet ut efter opgavene i rubr. 19 i tab. 4 i Folketellingen 1920, 8. hefte) er multiplisert med de beregnede procenttall for småbrukere uten bierhverv i tabellen side 48*—49* i Faste eiendommer i årene 1916—1920.

ner over fast gods enn f. eks. i opgavene over utleggsforretninger og utpantninger. Tar vi imidlertid og skiller ut de nevnte skogfylker som en gruppe for sig og stiller dem op mot alle de andre som den annen gruppe, vil vi finne at samtlige opgaver peker i den retning at det økonomiske trykk under den siste deflasjon har vært sterkest i skogfylkene.

	Gj.snitt 1922—23			Gj.snitt 1926—28			Siste i pct. av første		
	Skogfylker	Øvrige bygder	Byer	Skogfylker	Øvrige bygder	Byer	Skogfylker	Øvrige bygder	Byer
Tvangsauksjoner over fast eiendom	749	1 158	752	1 904	1 041	506	+154,2	÷10,1	÷32,7
Tvangsauksjoner over løsøre	485	963	919	1 240	1 750	669	+156,1	+81,7	÷27,2
Utleggsforretninger	8 431	8 113	8 795	10 795	8 791	6 322	+ 28,0	+ 8,4	÷28,1
Utpantninger	137 306	87 383	306 235	183 168	113 928	369 622	+ 33,4	+30,4	+20,7

Bygdene utenfor skogbygdene inntar overalt en mellomstilling mellom skogbygdene og byene.¹⁾

Med hensyn til tvangsauksjoner over løsøre er der særlig stor forskjell mellom de enkelte fylker utenfor skogfylkene. Dette skyldes antagelig en sterk stigning i antall *tvangsauksjoner over fiskefartøier* (se note 1, side 16). Fiskerne og deres fartøier befinner sig for en stor del under samme gjelds-trykk som småbrukerne og deres bruk. Således kan man forstå at antallet av tvangsauksjoner over løsøre er steget særlig sterkt i et fylke som Nordland. Dette fylkes bygder hadde i gjennomsnitt for 1922—23 161 løsøre-auksjoner, men i gjennomsnitt for 1926—28 694. Antallet er altså mer enn 4-doblet. Trekker man Nordland fra, får de andre bygder utenfor skogfylkene sin stigning redusert fra 81,7 til 31,7 pct.

¹⁾ Det er også fastslått at der er en del forskjell mellom de enkelte byer innbyrdes, en forskjell som går i den retning at byene i det sydøstlige (skogdistriktene) står bygdene nærmere enn de øvrige byer gjør.

Tab. 1. *Antall konkurser og namsforretninger i riket 1887—1929.*
Faktiske og pronormale tall.

År	Absolutte tall					Pronormale tall (differensen mellom normal- og faktisk (absolutt) tall i pct. av normaltallet)				
	Åpne konkurser ¹⁾	Utleddsforretninger	Tv.auksj. over		Utpantninger ²⁾	Konkurser	Utlegg	Tv.auksjoner over		Utpantninger
			fast eiendom	løsøre				fast eiendom	løsøre	
1887	554	14 162	1 435	2 481	123 133	÷ 62,5	÷ 37,5	÷ 43,4	÷ 36,0	÷ 12,3
1888	350	11 960	1 375	2 358	121 200	÷ 0,3	÷ 14,1	÷ 34,3	÷ 30,1	÷ 6,2
1889	259	9 834	1 083	1 800	116 264	+ 27,2	+ 7,7	÷ 3,3	+ 0,1	+ 2,1
1890	241	8 340	781	1 451	112 690	+ 33,8	+ 23,0	+ 27,1	+ 19,0	+ 8,7
1891	345	8 266	822	1 488	114 622	+ 7,3	+ 24,9	+ 24,9	+ 16,5	+ 10,8
1892	478	11 726	1 093	1 741	129 565	÷ 26,1	÷ 4,9	+ 2,3	+ 1,6	+ 3,1
1893	420	13 061	1 313	1 925	153 069	÷ 8,5	÷ 15,0	÷ 14,9	÷ 9,4	÷ 10,1
1894	361	12 218	1 233	1 805	155 790	+ 8,6	÷ 6,0	÷ 5,7	÷ 3,3	÷ 7,7
1895	341	11 225	1 059	1 742	162 901	+ 15,4	+ 4,1	+ 11,0	÷ 0,3	÷ 8,2
1896	348	10 868	1 208	1 718	154 235	+ 15,1	+ 8,5	+ 0,5	+ 0,5	+ 1,5
1897	352	10 219	1 102	1 519	147 748	+ 15,8	+ 15,2	+ 11,0	+ 11,4	+ 9,3
1898	336	9 806	912	1 344	145 032	+ 21,1	+ 19,8	+ 27,7	+ 27,0	+ 14,4
1899	587	11 886	1 003	1 533	171 580	÷ 35,6	+ 4,2	+ 21,9	+ 9,5	+ 2,7
1900	586	16 345	1 476	1 853	216 334	÷ 32,9	÷ 29,9	÷ 12,8	÷ 10,1	÷ 17,9
1901	663	17 196	1 834	1 925	213 108	÷ 47,9	÷ 34,8	÷ 37,6	÷ 15,1	÷ 11,6
1902	625	19 973	1 950	2 199	269 764	÷ 37,1	÷ 54,4	÷ 43,7	÷ 32,4	÷ 35,8
1903	736	18 342	1 960	2 276	257 281	÷ 58,6	÷ 39,9	÷ 42,0	÷ 37,9	÷ 24,5
1904	588	17 762	2 139	2 057	242 511	÷ 24,6	÷ 33,7	÷ 52,4	÷ 25,4	÷ 12,8
1905	539	15 656	1 809	1 802	245 179	÷ 12,5	÷ 16,3	÷ 26,7	÷ 10,6	÷ 9,6
1906	487	13 398	1 769	1 907	232 976	+ 0,0	+ 1,7	÷ 21,9	÷ 17,9	÷ 0,1
1907	390	11 876	1 397	1 487	215 070	+ 21,2	+ 14,0	+ 5,3	÷ 7,5	+ 11,2
1908	455	12 311	1 281	1 487	226 637	+ 9,5	+ 12,0	+ 14,5	+ 6,8	+ 10,0
1909	485	13 499	1 281	1 574	244 818	+ 4,9	+ 4,7	+ 15,9	+ 0,7	+ 6,6
1910	426	12 711	1 339	1 362	249 487	+ 17,8	+ 11,3	+ 13,4	+ 13,5	+ 8,5
1911	395	12 414	1 333	1 246	241 929	+ 24,9	+ 14,5	+ 15,1	+ 20,3	+ 14,7
1912	441	11 908	1 183	1 221	250 158	+ 17,3	+ 18,9	+ 25,8	+ 21,4	+ 15,2
1913	395	12 171	1 094	1 055	277 591	+ 27,0	+ 18,1	+ 32,4	+ 31,6	+ 9,6
1914	398	11 943	963	1 030	294 437	+ 27,5	+ 20,6	+ 41,3	+ 32,7	+ 7,8
1915	378	13 842	1 135	1 105	293 925	+ 32,0	+ 9,0	+ 31,8	+ 27,3	+ 11,6
1916	147	8 260	811	811	293 306	+ 73,9	+ 46,3	+ 52,0	+ 46,3	⁵⁾ (+ 15,2)
1917	97	4 736	505	545	294 174	+ 83,0	+ 69,6	+ 70,5	+ 63,6	⁵⁾ (+ 18,2)
1918	110	4 213	369	464	295 961	+ 81,0	+ 73,2	+ 78,7	+ 68,8	⁵⁾ (+ 20,9)
1919	190	5 644	545	586	358 882	+ 67,6	+ 64,5	+ 69,0	+ 60,3	⁵⁾ (+ 7,8)
1920	386	10 075	742	842	418 971	+ 35,1	+ 37,4	+ 58,4	+ 42,6	⁵⁾ (÷ 3,4)
1921	1 030	22 440	1 637	1 722	480 632	÷ 71,1	÷ 37,9	+ 9,4	÷ 18,4	⁵⁾ (÷ 14,0)
1922	966	25 146	2 477	2 352	513 460	÷ 58,4	÷ 52,9	÷ 35,3	÷ 62,8	⁵⁾ (÷ 17,1)
1923	910	27 527	2 785	2 382	548 352	÷ 47,2	÷ 65,6	÷ 50,1	÷ 66,1	⁵⁾ (÷ 20,2)
1924	866	24 851	2 857	2 102	552 926	÷ 38,3	÷ 48,0	÷ 52,0	÷ 47,7	⁵⁾ (÷ 16,5)
1925	889	24 657	2 547	2 052	579 970	÷ 40,4	÷ 45,3	÷ 33,9	÷ 45,3	⁵⁾ (÷ 17,4)
1926	1 317	28 995	³⁾ 3 149	3 606	675 604	÷ 105,5	÷ 69,1	⁴⁾ (÷ 63,5)	÷ 157,4	⁵⁾ (÷ 31,5)
1927	1 292	26 443	³⁾ 3 389	3 792	684 398	÷ 99,1	÷ 52,7	⁴⁾ (÷ 74,3)	÷ 172,8	⁵⁾ (÷ 28,0)
1928	1 017	22 280	³⁾ 3 807	3 581	640 688	÷ 55,0	÷ 27,4	⁴⁾ (÷ 93,0)	÷ 159,7	⁵⁾ (÷ 15,2)
1929	822	⁶⁾ 16 808	³⁾ 4 460	²⁾ 2 991	⁹⁾ 593 838	÷ 23,8	+ 4,9	⁴⁾ (÷ 123,3)	÷ 118,5	⁵⁾ (÷ 2,6)

¹⁾ Tallene for årene 1887—1889 er multiplisert med 0,8, se Statistiske Meddelelser, 1922, side 106. — ²⁾ Der er foretatt en del rettelser i de tidligere offentliggjorte tall. — ³⁾ I disse år er konkursauksjoner, hjemmelsauksjoner og tvangsauksjoner over registreringspliktig skib holdt utenfor i motsetning til tidligere år. Det samlede antall av disse auksjoner var i 1926: 411, 1927: 334, 1928: 342. — ⁴⁾ Se beregningene side 15. — ⁵⁾ Se beregningene side 13. — ⁶⁾ For et par distrikter som der mangler opgaver for er der satt inn beregnede tall, tilsammen 30. — ⁷⁾ Likeså 43. — ⁸⁾ Likeså 12. — ⁹⁾ Likeså 1700.

Tab. 2. *Antall konkurser og namsforretninger i riket, bygder og byer 1920—1929.*
Faktiske, normale og pronormale tall.

År	Faktiske tall			Normaltall			Pronormale tall (differensen mellom normaltall og fak- tisk tall i pct. av normaltallet)		
	Riket	Bygder	Byer	Riket	Bygder	Byer	Riket	Bygder	Byer
<i>Åpne konkurser.¹⁾</i>									
1920	386	193	193	595	308	287	+ 35,1	+ 37,3	+ 32,8
1921	1 030	555	475	602	315	287	÷ 71,1	÷ 76,2	÷ 65,5
1922	966	592	374	610	323	287	÷ 58,4	÷ 83,3	÷ 30,3
1923	910	523	387	618	330	288	÷ 47,2	÷ 58,5	÷ 34,4
1924	866	509	357	626	338	288	÷ 38,3	÷ 50,6	÷ 24,0
1925	889	515	374	633	345	288	÷ 40,4	÷ 49,3	÷ 29,9
1926	1 317	838	479	641	352	289	÷ 105,5	÷ 138,1	÷ 65,7
1927	1 292	885	407	649	360	289	÷ 99,1	÷ 90,3	÷ 40,8
1928	1 017	668	349	656	367	289	÷ 55,0	÷ 82,0	÷ 20,8
1929	822	514	308	664	374	290	÷ 23,8	÷ 27,2	÷ 6,2
<i>Utleggsforretninger.</i>									
1920	10 075	5 826	4 249	16 092	11 128	4 964	+ 37,4	+ 47,6	+ 14,4
1921	22 440	13 426	9 014	16 267	11 267	5 000	÷ 37,9	÷ 19,2	÷ 80,3
1922	25 146	16 624	8 522	16 443	11 407	5 036	÷ 52,9	÷ 45,7	÷ 69,2
1923	27 527	18 459	9 068	16 618	11 547	5 071	÷ 65,6	÷ 59,9	÷ 78,8
1924	24 851	17 591	7 260	16 794	11 687	5 107	÷ 48,0	÷ 50,5	÷ 42,2
1925	24 657	17 669	6 988	16 969	11 826	5 143	÷ 45,3	÷ 49,4	÷ 35,9
1926	28 996	21 408	7 588	17 144	11 966	5 178	÷ 69,1	÷ 78,9	÷ 46,6
1927	²⁾ 29 700	²⁾ 22 600	²⁾ 7 100	17 320	12 106	5 214	÷ 52,7	÷ 86,7	÷ 36,2
1928	²⁾ 28 600	²⁾ 21 100	²⁾ 7 500	17 495	12 246	5 249	÷ 27,4	÷ 76,3	÷ 42,9
1929	²⁾ 21 700	²⁾ 16 000	²⁾ 5 700	17 671	12 385	5 286	÷ 22,8	÷ 29,2	÷ 7,8
<i>Tvangsauksjoner over fast eiendom.</i>									
1920	742	471	271	1 784	1 181	603	+ 58,4	+ 60,1	+ 55,1
1921	1 637	1 125	512	1 807	1 198	609	+ 9,4	+ 6,1	+ 15,9
1922	2 477	1 740	737	1 831	1 216	615	÷ 35,3	÷ 43,1	÷ 19,8
1923	2 785	2 073	712	1 855	1 234	621	÷ 50,1	÷ 68,0	÷ 14,7
1924	2 857	2 176	681	1 879	1 252	627	÷ 52,0	÷ 73,8	÷ 8,6
1925	2 547	1 987	560	1 902	1 269	633	÷ 33,9	÷ 56,6	+ 11,5
1926	3 149	2 631	518	1 926	1 287	639	÷ 63,5	÷ 104,4	+ 18,9
1927	3 398	2 940	458	1 950	1 305	645	÷ 74,3	÷ 125,3	+ 29,0
1928	3 807	3 265	542	1 973	1 322	651	÷ 93,0	÷ 147,0	+ 16,7
1929	³⁾ 4 463	³⁾ 3 987	³⁾ 476	1 997	1 340	657	÷ 123,3	÷ 197,5	+ 27,6
<i>Tvangsauksjoner over løsøre.</i>									
1920	842	303	539	1 466	968	498	+ 42,6	+ 68,7	÷ 8,2
1921	1 722	811	911	1 455	962	493	÷ 18,4	+ 15,7	÷ 84,8
1922	2 352	1 402	950	1 445	958	487	÷ 62,8	÷ 46,3	÷ 95,1
1923	2 382	1 494	888	1 434	952	482	÷ 66,1	÷ 46,4	÷ 84,2
1924	2 102	1 310	792	1 423	946	477	÷ 47,7	÷ 38,5	÷ 66,0
1925	2 052	1 319	733	1 412	941	471	÷ 45,3	÷ 40,2	÷ 55,6
1926	3 606	2 895	711	1 401	935	466	÷ 157,4	÷ 209,6	÷ 52,6
1927	3 792	3 115	677	1 390	929	461	÷ 172,8	÷ 235,3	÷ 46,8
1928	3 581	2 961	620	1 379	924	455	÷ 159,7	÷ 220,5	÷ 36,3
1929	⁶⁾ 2 991	⁷⁾ 2 495	⁸⁾ 496	1 369	919	450	÷ 118,5	÷ 171,5	÷ 10,2

(Tab. 2 forts.)

År.	Faktiske tall			Normaltall			Pronormale tall (differensen mellem normaltall og fak- tisk tall i pct. av normaltallet)		
	Riket	Bygder	Byer	Riket	Bygder	Byer	Riket	Bygder	Byer
<i>Utpantninger.^{o)}</i>									
1920	418 971	156 934	262 037	404 700	167 100	237 600	÷ 3,5	+ 6,1	÷ 10,3
1921	480 632	186 214	294 418	413 400	170 500	242 900	÷ 16,2	÷ 9,2	÷ 21,2
1922	513 460	211 561	301 899	422 000	173 800	248 200	÷ 21,6	÷ 21,7	÷ 21,6
1923	548 352	237 782	310 570	430 700	177 200	253 500	÷ 27,3	÷ 34,2	÷ 22,5
1924	552 926	240 889	312 037	439 400	180 600	258 800	÷ 25,8	÷ 33,4	÷ 20,6
1925	579 970	249 058	330 912	448 000	183 900	264 100	÷ 29,4	÷ 35,4	÷ 25,3
1926	675 784	299 204	376 580	456 700	187 300	269 400	÷ 48,0	÷ 59,7	÷ 39,8
1927	684 607	305 313	379 294	465 400	190 700	274 700	÷ 47,0	÷ 60,1	÷ 38,1
1928	640 761	286 769	353 992	474 000	194 000	280 000	÷ 35,1	÷ 47,5	÷ 26,4
1929	¹⁰⁾ 593 838	¹¹⁾ 264 414	¹²⁾ 329 424	482 700	197 400	285 300	÷ 23,0	÷ 33,9	÷ 15,5

¹⁾ Justisdepartementets opgaver. Under byer kommer her bare med konkurser i byer med egen skifterett og konkurser i andre byer for så vidt konkursskyldnerens bosted er oppgitt. — ²⁾ Beregnet (se side 11). De faktiske tall er: Riket 26 443, 22 280 og 16 808 (hvorav 30 beregnet, jfr. tab. 1, note 6), bygder 20 441, 16 903 og 12 784 (hvorav 30 beregnet), byer 6 002, 5 377 og 4 024. — ³⁾ Se note 7, tab. 1. — ⁴⁾ 40 beregnet. — ⁵⁾ 3 beregnet. — ⁶⁾ Se note 8, tab. 1. — ⁷⁾ 10 beregnet. — ⁸⁾ 2 beregnet. — ⁹⁾ Om beregningen av normaltallene se side 13. — ¹⁰⁾ Se note 9, tab. 1. — ¹¹⁾ 600 beregnet. — ¹²⁾ 1100 beregnet.

Tab. 3. Utlegg, utpantninger og tvangsauksjoner i riket, bygder og byer i hvert av årene 1921—1928. Beløp i mill. kr.

År	Riket				Bygder				Byer			
	Utleggsforretninger		Tvangsauksjoner:		Utleggsforretninger		Tvangsauksjoner:		Utleggsforretninger		Tvangsauksjoner:	
	Utpantninger	Fast eiend.	Løsøre	Utpantninger	Fast eiend.	Løsøre	Utpantninger	Fast eiend.	Løsøre	Utpantninger	Fast eiend.	Løsøre
Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.	Mill. kr.
1921	79	159	31	6,7	46	36	17	2,0	33	123	14	4,7
1922	73	132	39	5,2	46	44	21	2,0	27	88	18	3,2
1923	63	105	39	3,9	40	41	24	1,7	23	64	15	2,2
1924	50	98	33	3,3	33	39	21	1,2	17	59	12	2,1
1925	43	113	31	3,1	27	39	18	1,0	16	74	13	2,1
1926	44	121	35	4,7	33	49	25	2,4	11	72	10	2,3
1927	56	116	33	3,5	43	51	26	1,8	13	65	7	1,7
1928	34	95	36	4,0	28	41	27	2,1	6	54	9	1,9

Tab. 4. Underhåndssalg og anvisninger til innbetaling av vekslar og andre fordringer i riket, bygder og byer 1927—1929.

År	Riket				Bygder				Byer			
	Underhåndssalg		Vekslar og andre fordringer anvist til innbet.		Underhåndssalg		Vekslar og andre fordringer anvist til innbet.		Underhåndssalg		Vekslar og andre fordringer anvist til innbet.	
	Ant.	Beløp	Ant.	Beløp	Ant.	Beløp	Ant.	Beløp	Ant.	Beløp	Ant.	Beløp
1927 ¹⁾	11	13 774	163	148 944	7	10 598	156	127 671	4	3 176	7	21 273
1928	70	42 143	295	453 475	34	19 452	266	199 523	36	22 691	29	253 952
1929	92	66 041	264	433 700	72	34 931	144	235 341	20	31 110	120	198 359

¹⁾ Kun 2net halvår (: fra den nye civilprosesslovs ikrafttreden).

Tab. 5. *Utlegg, utpantninger og tvangsauksjoner i riket månedsvis 1926—1928. Antall og beløp.*

	Utleggsforretninger		Utpantning for annet enn skatt		Utpantning for skatter og off. avgifter		Tvangsauksjoner over					
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Faste eiend.		Reg. pl. skib		Løsøre	
							Ant.	Beløp	Ant.	Beløp	Ant.	Beløp
1926	28 996	44 235	17 231	2 395	658 553	119 071	3 149	34 597	45	1 184	3 606	4 680
1927	26 443	56 138	16 264	2 290	668 343	113 613	3 398	32 888	24	668	3 792	3 513
1928	22 280	33 627	22 268	2 857	618 493	92 027	3 807	35 549	26	400	3 581	4 026
1926												
Jan.	2 031	3 047	1 499	184	77 405	14 821	187	2 124	5	285	128	398
Febr.	2 273	3 096	1 727	249	101 522	20 514	217	1 960	5	45	206	887
Mars	2 472	3 407	1 341	215	69 695	14 657	266	3 032	2	80	203	242
April	2 316	3 777	1 065	164	43 537	8 789	219	1 943	2	12	215	319
Mai	2 376	3 770	2 015	251	48 739	8 518	225	3 024	3	20	325	289
Juni	2 335	3 387	1 593	197	51 889	9 358	239	2 452	2	80	398	379
Juli	2 420	3 070	684	135	28 828	5 423	318	3 335	5	224	377	395
Aug.	2 694	4 724	1 247	213	28 405	5 211	284	3 888	1	5	393	179
Sept.	2 662	3 545	1 711	154	38 378	6 218	290	3 079	5	287	313	465
Okt.	2 536	4 976	1 041	180	42 435	7 000	316	3 638	4	47	397	457
Nov.	2 622	3 575	2 331	294	64 654	9 917	319	3 234	4	54	402	478
Des.	2 259	3 861	977	159	63 066	8 645	269	2 888	7	45	249	192
1927												
Jan.	2 303	7 697	1 190	148	89 686	16 151	368	3 001	—	—	349	219
Febr.	2 506	3 798	1 370	223	102 208	18 097	274	3 091	—	—	230	179
Mars	2 716	9 079	2 026	214	69 782	16 056	356	3 574	1	4	264	321
April	2 214	7 891	1 310	164	40 026	7 501	314	3 583	6	29	266	357
Mai	2 519	3 301	1 840	255	50 670	8 497	312	3 707	3	31	306	353
Juni	3 380	5 478	1 672	192	58 649	9 130	434	3 730	3	68	595	674
Juli	1 053	2 310	408	145	23 612	4 288	385	3 018	—	—	341	260
Aug.	1 754	2 477	1 101	190	26 840	4 755	255	2 293	2	5	170	158
Sept.	2 028	2 258	2 026	208	36 442	5 425	153	1 359	1	20	374	202
Okt.	2 079	3 567	865	146	39 557	6 231	137	1 422	3	352	253	231
Nov.	2 097	4 675	1 462	258	72 616	9 134	175	1 851	—	—	377	329
Des.	1 794	3 607	994	147	58 255	8 348	235	2 259	5	159	267	230
1928												
Jan.	1 967	3 613	1 444	172	90 277	15 581	259	2 472	2	79	233	373
Feb.	1 877	3 019	2 232	270	88 684	14 948	358	3 128	2	22	199	281
Mars	2 115	3 695	2 554	255	67 096	9 649	306	3 379	3	10	269	508
April	1 658	2 288	1 447	196	39 169	5 589	296	2 552	—	—	236	397
Mai	1 849	3 100	2 432	302	47 833	7 631	363	3 303	6	92	303	794
Juni	1 985	2 035	1 904	363	50 110	7 597	332	3 806	1	22	327	301
Juli	1 820	2 438	528	121	25 837	3 818	291	2 334	1	36	225	133
Aug.	2 040	2 354	1 555	208	28 213	4 298	354	3 094	1	75	450	221
Sept.	1 992	3 759	1 909	262	31 714	4 651	322	2 867	4	31	404	368
Okt.	1 870	3 261	2 044	215	35 459	5 031	354	3 353	3	14	306	306
Nov.	1 802	2 474	2 938	344	64 286	7 499	298	2 522	1	7	337	204
Des.	1 305	1 591	1 281	149	49 815	5 735	274	2 739	2	12	292	140

Tab. 6. *Antall utlegg, utpantninger og tvangsauksjoner i rikets bygder og byer månedsvis 1926—1928.*

Bygder. Byer.												
	Utleddsforretninger		Utpantning for annet enn skatter		Utpantning for skatter og off. avgifter		Tvangsauksjoner over:					
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall	Faste eiend.		Reg. pl. skib		Løsere	
							Ant.	Antall	Ant.	Antall	Ant.	Antall
1926	21 408	6 674	292 530	2 631	5	2 895	7 588	10 557	366 023	518	40	711
1927	20 441	7 098	298 215	2 940	6	3 115	6 002	9 166	370 128	458	18	677
1928	16 903	9 506	277 263	3 265	9	2 961	5 377	12 762	341 230	542	17	620
1926												
Jan.	1 411	568	21 766	145	—	78	620	931	55 639	42	5	50
Febr.	1 615	506	26 822	177	—	128	658	1 221	74 700	40	5	78
Mars	1 737	802	30 288	214	—	145	735	539	39 407	52	2	58
April	1 718	380	22 781	193	—	164	598	685	20 756	26	2	51
Mai	1 863	741	25 131	188	1	248	513	1 274	23 608	37	2	77
Juni	1 679	534	29 786	206	1	330	656	1 059	22 103	33	1	68
Juli	1 906	444	17 541	250	2	340	514	240	11 287	68	3	37
Aug.	2 165	451	17 393	224	—	356	529	796	11 012	60	1	37
Sept.	1 926	762	21 056	255	—	245	736	949	17 322	35	5	68
Okt.	1 780	407	22 060	262	—	340	756	634	20 375	54	4	57
Nov.	1 906	758	32 352	280	—	320	716	1 573	32 302	39	4	82
Des.	1 702	321	25 554	237	1	201	557	656	37 512	32	6	48
1927												
Jan.	1 740	522	22 124	316	—	292	563	668	67 562	52	—	57
Febr.	1 885	761	30 521	220	—	167	621	609	71 687	54	—	63
Mars	2 038	1 350	35 799	306	—	200	678	676	33 983	50	1	64
April	1 695	680	19 498	277	1	203	519	630	20 528	37	5	63
Mai	1 957	736	25 776	263	—	231	562	1 104	24 894	49	3	75
Juni	2 686	504	35 655	392	—	520	694	1 168	22 994	42	3	75
Juli	809	268	13 039	349	—	283	244	140	10 573	36	—	58
Aug.	1 383	322	14 512	223	—	142	371	779	12 328	32	2	28
Sept.	1 591	808	18 545	133	—	335	437	1 218	17 897	20	1	39
Okt.	1 611	455	18 619	116	2	204	468	410	20 938	21	1	49
Nov.	1 606	323	35 771	141	—	313	491	1 139	36 845	34	—	64
Des.	1 440	369	28 356	204	3	225	354	625	29 899	31	2	42
1928												
Jan.	1 458	417	22 268	223	1	189	509	1 027	68 009	36	1	44
Febr.	1 448	822	26 083	277	1	158	429	1 410	62 601	81	1	41
Mars	1 663	1 336	30 989	266	—	210	452	1 218	36 107	40	3	59
April	1 235	923	20 733	245	—	180	423	524	18 436	51	—	56
Mai	1 430	1 002	27 242	322	2	244	419	1 430	20 591	41	4	59
Juni	1 420	843	29 341	288	—	258	565	1 061	20 769	44	1	69
Juli	1 486	416	17 644	267	1	199	334	112	8 193	24	—	26
Aug.	1 551	540	17 625	314	—	404	489	1 015	10 588	40	1	46
Sept.	1 409	498	17 741	272	2	347	583	1 411	13 973	50	2	57
Okt.	1 382	1 064	17 764	294	—	247	488	980	17 695	60	3	59
Nov.	1 383	1 005	30 853	265	1	277	419	1 933	33 433	33	—	60
Des.	1 038	640	18 980	232	1	248	267	641	30 835	42	1	44

Tab. 7. *Vekselprotester, konkurser og utleggsforretninger i byene Oslo og Bergen i årene 1910—1928.*

År	Oslo			År	Bergen		
	Vekselprotester ¹⁾	Åpnede konkurser	Utleggsforretninger		Vekselprotester ¹⁾	Åpnede konkurser ²⁾	Utleggsforretninger
1910	3402	67	575	1910	2023	23 (24)	350
1911	3467	53	711	1911	2123	22 (23)	280
1912	4192	82	640	1912	1867	18 (20)	299
1913	4323	48	576	1913	1941	16 (19)	328
1914	5466	63	616	1914	3120	23 (23)	399
1915	3148	44	630	1915	1976	9 (13)	439
1916	2039	20	376	1916	874	6 (7)	235
1917	1383	14	274	1917	875	6 (6)	199
1918	1243	19	302	1918	810	16 (16)	226
1919	2117	26	387	1919	1522	21 (22)	509
1920	4037	43	768	1920	2445	31 (31)	589
1921	7780	95	2231	1921	4462	48 (49)	1032
1922	6299	90	2954	1922	3577	44	1026
1923	5913	98	3085	1923	4173	62	1083
1924	6187	108	2441	1924	3840	50	932
1925	6827	115	2743	1925	3870	45	789
1926	8008	134	3159	1926	3509	58	659
1927	6434	120	2496	1927	3967	32	496
1928	7983	123	2119	1928	3945	39	444

¹⁾ Tallene for årene 1910—1925 er hentet fra de kommunale årbøker. — ²⁾ Tallene i parentes er den kommunale årboks.

Tab. 8. *Renterestansene i Hypothekbanken.¹⁾*

(Restansebeløpet i promille av det innvunne pantelånsrentebeløp.)

År	Pro-mille	År	Pro-mille	År	Pro-mille
1890	502	1903	505	1916	351
1891	514	1904	488	1917	328
1892	528	1905	488	1918	316
1893	516	1906	467	1919	326
1894	510	1907	456	1920	331
1895	490	1908	442	1921	348
1896	486	1909	436	1922	365
1897	473	1910	409	1923	379
1898	466	1911	397	1924	385
1899	478	1912	396	1925	409
1900	490	1913	389	1926	427
1901	491	1914	391	1927	448
1902	496	1915	378	1928	468
				1929	476

Tab. 9. *Kommuneskattrestansene.*

(Beløp i året ikke innbetalt skatt i promille av det skattebeløp som er utlignet for året.)

År	Bygdene		År	Bygdene		År	Bygdene	
	Bygdene	Bygdene		Bygdene	Bygdene		Bygdene	Bygdene
1887	⁰ / ₀₀ 250	⁰ / ₀₀ 211	1900	⁰ / ₀₀ 256	⁰ / ₀₀ 259	1913/14	⁰ / ₀₀ 202	⁰ / ₀₀ 134
1888	⁰ / ₀₀ 235	⁰ / ₀₀ 196	1901	⁰ / ₀₀ 264	⁰ / ₀₀ 248	1914/15	⁰ / ₀₀ 197	⁰ / ₀₀ 141
1889	⁰ / ₀₀ 221	⁰ / ₀₀ 199	1902	⁰ / ₀₀ 255	⁰ / ₀₀ 228	1915/16	⁰ / ₀₀ 172	⁰ / ₀₀ 128
1890	⁰ / ₀₀ 219	⁰ / ₀₀ 183	1903	⁰ / ₀₀ 254	⁰ / ₀₀ 228	1916/17	⁰ / ₀₀ 158	⁰ / ₀₀ 112
1891	⁰ / ₀₀ 236	⁰ / ₀₀ 194	1904	⁰ / ₀₀ 252	⁰ / ₀₀ 218	1917/18	⁰ / ₀₀ 139	⁰ / ₀₀ 112
1892	⁰ / ₀₀ 241	⁰ / ₀₀ 183	1905	⁰ / ₀₀ 250	⁰ / ₀₀ 211	1918/19	⁰ / ₀₀ 138	⁰ / ₀₀ 148
1893	⁰ / ₀₀ 255	⁰ / ₀₀ 201	1906	⁰ / ₀₀ 235	⁰ / ₀₀ 198	1919/20	⁰ / ₀₀ 157	⁰ / ₀₀ 163
1894	⁰ / ₀₀ 253	⁰ / ₀₀ 198	1907	⁰ / ₀₀ 226	⁰ / ₀₀ 195	1920/21	⁰ / ₀₀ 199	⁰ / ₀₀ 202
1895	⁰ / ₀₀ 246	⁰ / ₀₀ 199	1908	⁰ / ₀₀ 235	⁰ / ₀₀ 187	1921/22	⁰ / ₀₀ 269	⁰ / ₀₀ 260
1896	⁰ / ₀₀ 248	⁰ / ₀₀ 210	1909	⁰ / ₀₀ 238	⁰ / ₀₀ 186	1922/23	⁰ / ₀₀ 274	⁰ / ₀₀ 242
1897	⁰ / ₀₀ 239	⁰ / ₀₀ 203	1910	⁰ / ₀₀ 235	⁰ / ₀₀ 183	1923/24	⁰ / ₀₀ 279	⁰ / ₀₀ 237
1898	⁰ / ₀₀ 241	⁰ / ₀₀ 235	1911	⁰ / ₀₀ 221	⁰ / ₀₀ 175	1924/25	⁰ / ₀₀ 287	⁰ / ₀₀ 209
1899	⁰ / ₀₀ 255	⁰ / ₀₀ 335	1912	⁰ / ₀₀ 219	⁰ / ₀₀ 137	1925/26	⁰ / ₀₀ 286	⁰ / ₀₀ 218
						1926/27	⁰ / ₀₀ 312	⁰ / ₀₀ 195

¹⁾ I beregningene i bankens jubileumsskrift er der en del feil, således for årene 1890, 1891, 1901 og 1903.

Tab. 10 a. *Antall betalte og avsonte bøter i riket, bygder og byer i årene 1923—1928.*

År	Riket			Bygder			Byer		
	Avsonte og betalte bøter tils.	Herav		Avsonte og betalte bøter tils.	Herav		Avsonte og betalte bøter tils.	Herav	
		Betalte bøter	Avsonte bøter		Betalte bøter	Avsonte bøter		Betalte bøter	Avsonte bøter
1923	57 909	45 867	12 042	14 921	13 882	1 039	42 988	31 985	11 003
1924	58 983	47 605	11 378	15 005	13 908	1 097	43 978	33 697	10 281
1925	57 568	45 654	11 914	16 505	14 917	1 588	41 063	30 737	10 326
1926	51 409	38 150	13 259	15 210	12 967	2 243	36 199	25 183	11 016
1927	47 793	33 973	13 820	13 997	11 706	2 291	33 796	22 267	11 529
1928	45 535	32 115	13 420	14 324	11 904	2 420	31 211	20 211	11 000

Tab. 10 b. *Bøteavsoningsprocenten i riket, bygder og byer månedsvis i årene 1923—1928.*

År	Året	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
<i>Riket.</i>													
1923	20,8	20,3	19,9	18,7	21,5	22,9	19,1	22,6	23,6	19,2	20,0	23,1	18,6
1924	19,3	21,5	19,5	20,0	22,5	19,7	18,5	17,2	20,3	17,8	18,6	18,2	18,1
1925	20,7	22,8	19,7	18,5	21,0	21,2	18,2	22,9	21,7	21,0	20,9	20,3	21,5
1926	25,8	25,4	21,7	21,9	25,6	29,5	24,2	26,5	27,0	27,5	27,0	26,7	28,1
1927	28,9	30,5	29,0	28,8	29,2	32,6	27,8	26,6	28,2	27,4	27,4	30,7	28,5
1928	29,5	28,9	31,0	28,7	30,0	32,9	28,8	32,8	32,6	27,9	27,0	24,2	30,0
<i>Bygdene.</i>													
1923	7,0	7,1	7,6	4,9	6,6	7,1	5,9	8,2	6,9	6,9	7,6	9,1	6,2
1924	7,3	7,0	8,2	6,3	9,1	7,9	6,1	8,0	6,5	6,2	6,4	8,0	8,3
1925	9,6	12,8	11,6	8,2	9,2	10,3	8,5	7,4	7,9	8,9	8,2	11,8	11,1
1926	14,7	18,3	14,1	10,1	12,0	15,7	15,7	15,2	13,6	14,4	14,5	18,0	16,9
1927	16,4	21,2	17,7	16,2	15,8	21,0	16,5	17,4	12,0	12,6	14,0	18,3	14,8
1928	16,9	19,0	18,1	15,1	15,6	18,8	17,3	18,3	20,9	16,8	14,0	13,2	17,8
<i>Byene.</i>													
1923	25,6	24,2	24,1	24,0	26,6	27,3	23,4	27,3	29,3	24,3	24,7	28,6	23,8
1924	23,4	25,4	22,7	26,1	26,5	23,5	22,7	19,7	25,4	21,7	23,4	22,1	21,9
1925	25,1	26,2	22,7	22,9	25,6	25,1	22,6	28,8	27,6	26,6	25,8	23,7	26,2
1926	30,4	28,1	24,5	26,6	31,4	33,9	27,8	31,2	32,9	34,0	32,9	31,1	33,3
1927	34,1	34,1	33,8	34,7	35,6	36,5	31,6	30,5	35,6	34,3	32,3	36,0	34,2
1928	35,2	33,6	36,4	36,0	36,9	38,3	33,4	38,4	38,1	33,8	32,5	30,4	35,7

Rekke VIII.

Trykt 1929:

- Nr. 83. Meieribruket i Norge i 1927. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1927.*)
 — 84. Sinnssykeasylenes virksomhet 1927. (*Hospices d'aliénés.*)
 — 85. Det civile veterinærvesen 1927. (*Service vétérinaire civil.*)
 — 86. Forsikringsselskaper 1927. (*Sociétés d'assurances.*)
 — 87. Lønninger 1928. (*Gages et salaires.*)
 — 88. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1929/30. (*Finances de l'État.*)
 — 89. Norges telegrafvesen 1927—28. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
 — 90. Skolevesenets tilstand 1926—27. (*Instruction publique.*)
 — 91. Sjømannsforsikringen 1926. Fiskerforsikringen 1926. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
 — 92. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1928—29. (*Salaires des ouvriers agricoles 1928—29.*)
 — 93. Kommunevalgene 1928. (*Elections en 1928 pour les conseils communaux et municipaux.*)
 — 94. Norges jernbaner 1927—28. (*Chemins de fer norvégiens.*)
 — 95. Norges postvesen 1928. (*Statistique postale et municipale.*)
 — 96. Fengselsstyrets årbok 1925. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1925.*)
 — 97. Industrierbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1926. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
 — 98. Husdyrbruket — Produksjon. Representativ undersøkelse for ²⁰/₁₀₀ 1927 — ²⁰/₁₀₀ 1928. (*Élevage du bétail; production. Recherche représentative.*)
 — 99. Meglingsinstitusjonens virksomhet 1927 og 1928. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1928. (*Entremise publique 1927 et 1928. Conventions collectives et conflits du travail en 1928.*)
 — 100. Norges kommunale finanser 1926/27. (*Finances des communes.*)
 — 101. Kriminalstatistikk 1925 og 1926. (*Statistique de la criminalité pour les années 1925 et 1926.*)
 — 102. Norges fiskerier 1927. (*Grandes pêches maritimes.*)
 — 103. Husholdningsregnskap 1927—28. (*Budgets de familles 1927—28.*)
 — 104. Norges handel 1928. (*Commerce.*)
 — 105. Norges bergverksdrift 1928. (*Mines et usines.*)
 — 106. Private aktiebanker 1928. (*Banques privées par actions.*)
 — 107. Sykeforsikringen 1928. (*Assurance-maladie.*)
 — 108. Norges skibsfart 1928. (*Navigation.*)
 — 109. Norges sparebanker 1928. (*Caisses d'épargne.*)

Trykt 1930:

- Nr. 110. Norges industri 1927. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
 — 111. Det civile veterinærvesen 1928. (*Service vétérinaire civil.*)
 — 112. Rekruttering 1922—26. (*Recrutement.*)
 — 113. Fattigvesenet 1926 og 1927. (*Assistance publique.*)
 — 114. Den Norske Statskasses finanser 1913/14—1930/31. (*Finances de l'État.*)
 — 115. Sinnssykeasylenes virksomhet 1927. (*Hospices d'aliénés.*)
 — 116. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1927. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
 — 117. Meieribruket i Norge 1928. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1928.*)
 — 118. Lønninger 1929. (*Gages et salaires.*)
 — 119. Forsikringsselskaper 1928. (*Sociétés d'assurances.*)

Rekke VIII.

Trykt 1930 (forts. suite):

Nr. 120. Statistikken over betalingsforholdene 1887—1929. Konkursler, nam osv.
(*Faillites, saisies- exécutions, etc.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

Statistisk Arbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 48de årgang 1929.
Oslo 1929. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 47de bind 1929. Oslo 1929.
(*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)

Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet 1929. Syttende bind. Oslo 1930.
(*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1929. Dix-septième année.*)

Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920.
Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)

Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926.
(*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos **H. Aschehoug & Co.**, Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

15 mars 1930.